

**„ЕВРОПЕЙСКА СТОЛИЦА НА КУЛТУРАТА – 2019“
БЪЛГАРИЯ**

ФОРМУЛЯР ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Информация за кандидата	
Град	Шумен
Организационна структура	Община Шумен
АДРЕС ЗА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ (град, пощенски код, улица)	Шумен, ПК 9700, бул. „Славянски” № 17
Телефон	054/ 800 810
Факс	054/ 800 400
Електронен адрес	mayor@shumen.bg
Интернет страница	www.shumen.bg
Информация за представителя на кандидата	
Име	Красимир Костов
Длъжност	Кмет на Община Шумен
Електронен адрес	mayor@shumen.bg
Тел./факс	054/ 800 810
Лице за контакт (ако е различно от представителя)	
Име	Живка Тонева
Длъжност	Зам.-кмет по култура, просвета и образование в Община Шумен
Електронен адрес	zh.toneva@shumen.bg
Тел./факс	054/ 800 850
Подпис на лицето, упълномощено да представлява кандидата	
Дата и място	18.10.2013 г., гр. Шумен

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ	4
1. Причини за кандидатстване:	4
- Общи мотиви	4
- Икономически мотиви	5
- Обществени мотиви	6
- Значими личности, свързани с Шумен и региона важни за националната идентичност и с европейско измерение	6
- Събития и обекти, важни за националната идентичност и с европейско измерение	9
- Шумен днес	14
- Доброволчеството	19
- Бизнес	20
- Предизвикателството	22
- Цели	23
2. Концепция за програмата	23
3. Мото на програмата	24
4. Географска област включена в кандидатурата ни	25
5. Подкрепа на местните и регионалните политически власти	25
6. Устойчивост на Програмата на Шумен за 2019 година	26
7. Връзки с италианския град – носител на Приза и сътрудничество с българските градове кандидати	26
8. Европейски измерения	28
9. Град и граждани	30
10. Културни дейности, подкрепяни от Европейски институции	31
11. Целеви групи	33
12. Контакти	34
13. Иновации на програмата	37
14. Средни и дългосрочни ефекти на програмата от социална, културна и инфраструктурна гледна точка	37
15. Планиране и подготовка на кандидатурата	38
II. СТРУКТУРА НА ПРОГРАМАТА	43
1. Програма	43
2. Основни прояви – теми, водещи програми, събития	45
- График на програмата	59
3. Избор на проекти	61
III. ОРГАНИЗАЦИЯ И ФИНАНСИРАНЕ НА СЪБИТИЕТО	61
1. Организационна структура	61
2. Финансиране	62

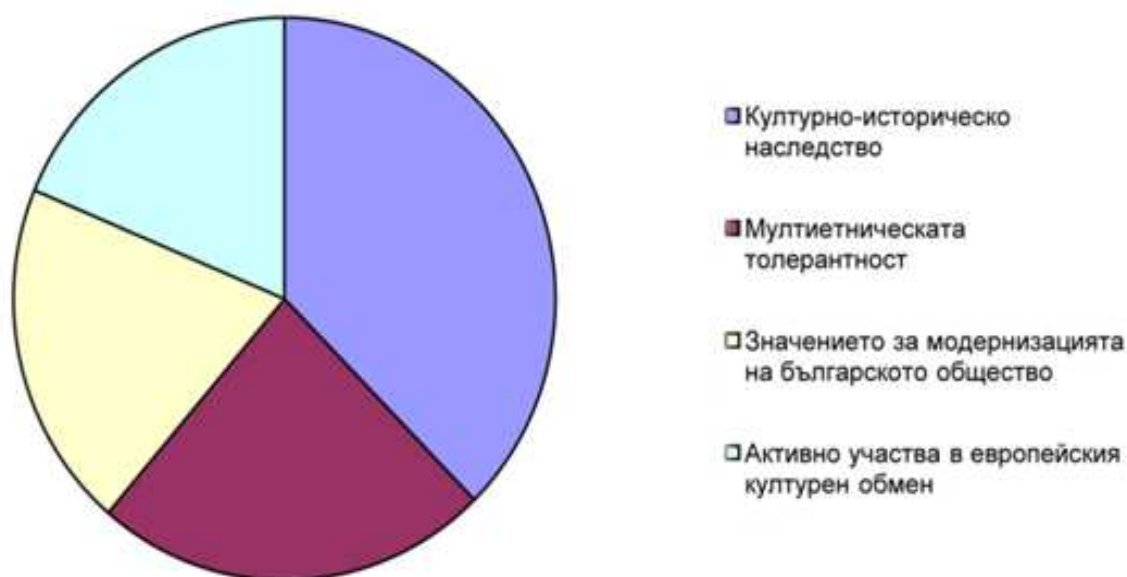
IV. ГРАДСКА ИНФРАСТРУКТУРА	66
1. Достъпност	66
2. Туристически капацитет за настаняване на туристи	67
3. Предстоящи проекти	67
V. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ	68
VI. ВЪТРЕШНА ОЦЕНКА И МОНИТОРИНГ	70
VII. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ	72

I. Основни принципи:

1. Защо представяваният от вас град желае да участва в конкурса за званието „Европейска столица на културата“?

Кое ще бъде основното предизвикателство за него при тази номинация? Какви са целите на града за въпросната година?

ОБЩИ МОТИВИ



Идеята Шумен да кандидатства се утвърди през 2011 година. Тогава шуменци откриха възможността да покажат пред света Шумен и региона като част от уникалното културно европейско пространство, съхранените традиции и новаторски решения на младите хора.

В същото време стремежът за промяна във визията на града насърчава активното участие на гражданите в създаването на културни продукти и процеси.

Очаквано сред историческите аргументи в полза на кандидатурата на града и региона за ЕСК надделяват онези, които са свързани с:

Богатото културно-историческо наследство:

- Шумен има над 3 200-годишна история;
- Шуменският регион е единствен, на чиято територия са ситуирани 4 национални историко-археологически резервата – „Плиска”, „Велики Преслав”, „Мадара” и „Кабиюк”, запазили духа и величието на България;
- в Шуменския регион се намира единственият по рода си скален релеф в Европа – Мадарският конник. През 1979 година той е обявен от ЮНЕСКО за културна ценност със световно значение, а от юни 2008 година, след всенародно допитване, Мадарският конник е избран за Глобален символ на България;

- оттук е тръгнала държавността, с първите две столици Плиска и Велики Преслав, тук е люлката на духовността с княз Борис Първи и Златния век на цар Симеон.

- Голяма част от следите на старите културно-исторически пластове в региона имат ключово значение за процесите в европейската цивилизация и култура.

Мултиетническата толерантност, чрез която съжителстват различни общности в пределите на региона;

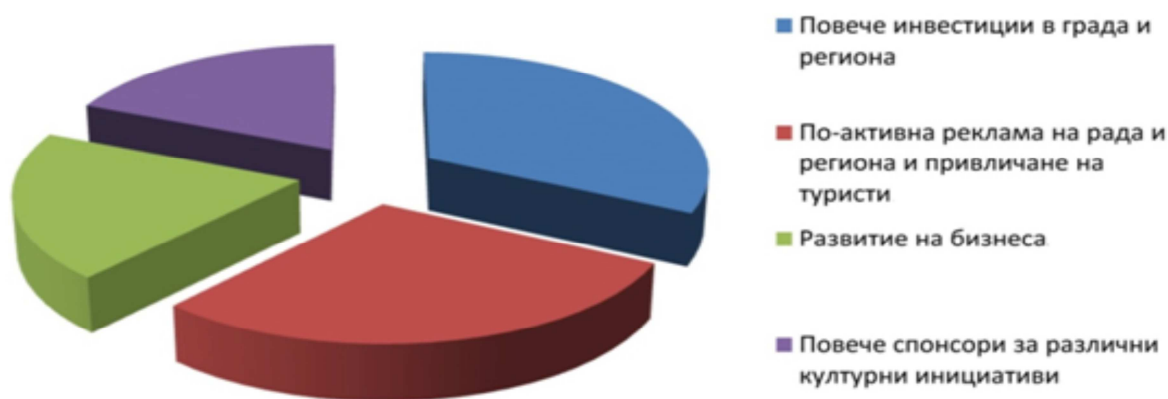
Важната роля на Шумен в модернизацията на българското общество през последните 200 години, свързани с идеите на хуманизма, либерализма и демократичните ценности;

Благоприятни природо-географски дадености, които подпомагат развитието му като модерна туристическа дестинация;

Богат културен календар;

Активното участие на града и региона в европейския културен обмен днес.

ИКОНОМИЧЕСКИ МОТИВИ



Икономическите мотиви за кандидатурата на Шумен за ЕСК са разпределени на две нива. Най-силно изразено е желанието на гражданите за повече инвестиции в града и по-активна туристическа реклама. Подобен извод се потвърждава и в Интегрирания план за развитие на Шумен 2014 – 2020 г.¹ Очевидно е, че Шумен и регионът има силно изразена необходимост от външни стимули за развитие в бизнеса и културния сектор.

¹ Интегрираният план на Шумен предвижда мащабни инфраструктурни проекти за реконструкция на сгради на основните културни оператори в града – ДКТ „В. Друмев“, Общински младежки дом, Обединена школа по изкуствата „Анастас Стоянов“, читалища, Регионална библиотека „Стилиян Чилингиров“, Регионален исторически музей и др. с цел оптималното използване на творческите пространства в Шумен и региона.

ОБЩЕСТВЕНИ МОТИВИ

Обществените мотиви за кандидатурата на Шумен са свързани с възможност за обединение около важни каузи, с цел потребност от споделяне на значими идеи.

Очаквани са усилията, насочени към нови форми на иновативно, активно и последователно популяризиране на изкуствата и културата спрямо уязвимите групи: деца, хора в неравностойно положение, хора с увреждания, етнически малцинства и имигрантски общности.

ЗНАЧИМИ ЛИЧНОСТИ, СВЪРЗАНИ С ШУМЕН И РЕГИОНА, ВАЖНИ ЗА НАЦИОНАЛНАТА НИ ИДЕНТИЧНОСТ И С ЕВРОПЕЙСКО ИЗМЕРЕНИЕ

Визуални изкуства и архитектура

Визуалните изкуства и архитектурата имат отношение, както към сферата на изкуството, така и към градоустройството. В средата на XIX в. в Шумен започват да работят майстори-зोगрафи, предимно от Тревненската школа, които иконописват новостроящите се православни храмове. Логично първите поколения художници от Шумен и региона творят предимно портрети. Някои от тях се ползват с успех и сред европейски колекционери (**Никола Михайлов, Султана Суружон**). **Александър Мутафов** е един от първите български маринисти. Творчеството на **Елена Карамихайлова** е професионално издържан отглас на импресионизма от първата половина на XX в. **Николай Владов-Шмиргела**, освен като творец, има безспорни заслуги за популяризирането на българската иконописна традиция пред Европа и света. Монументалните решения на скулптора **Крум Дамянов** оформят трайно силуета на днешния Шумен. Негов е проектът и изпълнението на Мемориален комплекс „Създатели на българската държава“. Фотографът Марк Маркарян е документирал хиляди личности, места и събития от историята на региона през XX в. Съществуващите дадености са добра основа за образователни инициативи, подчинени на културното наследство и националната памет.

Изпълнителски изкуства (музика, театър и танц)

Музиката и театърът в Шумен и региона са създали най-много творци с национална и европейска значимост. Това е очаквано, поради обстоятелството, че градът е средище на едни от първите модерни форми на музициране и театрална дейност в България.

Сред представителите на музикалното изкуство се откроява енциклопедичната личност на Добри Войников – вероятно един от първите нотни грамотни българи. Унгарецът Михайл Шафран, като създател на първообраза на симфоничните оркестри в България, също заема важно място в процесите на европеизиране в българското общество през средата на XIX в. Наследството на композиторите Панчо Владигеров, Веселин Стоянов, Андрей Стоянов и непознатия за широката общественост Стоян Антонов, безспорно надхвърля националните граници и са важна част от европейската

музикална култура на XX в. Диригентите Васил Стефанов, Иван Вульпе, Илия Темков и Венета Вичева също имат своето значение за разпространението на българската музикална култура в Европа и по света. Оперните певици Люба Велич, Александрина Милчева и Христина Ангелакова са регистрирали многобройни участия на европейската музикална и филмова сцена. Инструменталистите и преподаватели Леон Суружон, Милена Моллова, Минчо Минчев, Гинка Гичкова имат значителен принос, освен като изпълнители, и в перспективен обмен с музиканти от Белгия, Великобритания, Германия, Италия и Русия.

Част от изброените имена са неизвестни на широката общественост. Популяризирането им ще повиши самочувствието на местната общност.

Сред художествените творци, свързани с Шумен и региона, важно значение имат и представителите на театралното изкуство, киното и телевизията. Режисьорите Любен Гройс, **Хачо Бояджиев**, **Тодор Колев**, **Мариус Куркински**, Юрий Дачев и Николай Гундеровса с безспорни постижения, които е необходимо всяко поколение да познава и споделя.

Спецификата на театралното изкуство е неговата ограниченост във времето. Желанието ни е постоянни и системни усилия за припомняне на значимостта и артистичните достойнства на неговите представители не само пред местната общност, а и пред другите европейски народи.

Културно-историческо наследство, литература и хуманитаристика

Шумен, в продължение на векове, е духовен и административен център и като такъв има важно значение в оформянето на светогледа на литературни творци, историци, археолози и духовници.

Хронистът Прокопий Кесарийски дава важни свидетелства за мястото на Шумен и региона през Късната античност. Сред литературните творци се открояват основоположниците на Плиско-Преславската книжовна школа: Йоан Екзарх Български, Константин Преславски и **Черноризец Храбър**. Делото на първите представители на славянската писменост предопределя основополагащи процеси в европейската цивилизация и култура.

През втората половина на XIX в. възрожденските дейци Сава Доброплодни, Добри Войников и Васил Друмев поставят жалоните на модерната образователна система и литературно творчество в българската национална култура. По редица идеологически и конюнктурни причини значението на просветителите в националната ни история е все още неценено. Чрез различни прояви ще провокираме дискусии на актуалният днес въпрос за формите, чрез които се усвояват европейските цивилизационни ценности от българската национална култура.

Археолозите Братя Шкорпил, Геза Фехери, Фьодор Успенски имат безспорен принос за проучването и популяризиране на древните паметници от различни култури и цивилизации в района на Шумен. Обстоятелството, че са ангажирани представители на Чехия, Унгария и Русия, само по себе си, е безспорно доказателство за значимостта на изследваните артефакти. През последните десетилетия учените Тодор Бояджиев и Тотю Тотев правят важни открития за особеностите на българския език и източното

православие. В общ план представлява интерес как се трансформира античната цивилизация в Европа. Ако условията са позволили задълбочени и плодотворни проучвания в Западната част на европейския континент, то за неговата източна половина предстоят да бъдат разгадани много важни въпроси.

С Шумен и региона са свързани много значими представители на духовенството, литературата и хуманитаристиката. Те имат важен принос за българската национална култура и инфилтрирането в нея на европейските достижения. Митрополит Симеон развива активна обществена дейност за устройството на Варненската и Велико-Преславска митрополия и уредбата на образователната система на следосвободенска България. Той е и сред първите преводачи на античните философи. Боян Пенев и Тончо Жечев осмислят важни литературни и културни процеси в българското общество. Литературните творци Стилиян Чилингиров, Калина Малина, Иван Пейчев и Борислав Геронтиев участват с оригиналното си творчество в националната ни литература през последните десетилетия.

Учени, политици и общественици

Кандидатурата на Шумен за ЕСК е повод да се инвентаризира значението на личности от различни сфери на обществения живот. Например делото на биолога и дипломат Методий Попов и астронома Владимир Шкодров, освен като представители на европейската интелектуална общност, са важна част от проекти, посветени на опазване на околната среда.

Лекарят-хирург Иван Янев, треньорът по вдигане на тежести Иван Абаджиев, олимпийските медалисти Янко Русев и Иван Иванов са пример за постижения, които внушават респект и уважение от страната, Европа и света.

Цар Борис I, Цар Симеон Велики, Владислав III Ягело и Янош Хуняди имат важен принос в утвърждаване на християнските ценности и в реализацията на няколко инициативи с участието на различни европейски народи. Тяхната дейност е база за дебат, свързан с хилядолетната и изстрадана идея за европейско обединение и устройството на ЕС днес.

Дейността на унгарския политик Лайош Кошут в Шумен е добра основа за реализация на проекти, посветени на взаимодействието на либералните идеи в Европа с национално-освободителните движения на народите от югоизточната част на континента.

Делото на големия местен филантроп Нанчо Попович е пример за инициране на дейности, насочени към популяризиране и съживяване на идеята за ролята на дарителството сред широката общественост.

През XX в. Шумен дава на българския политически живот значими фигури с различна политическа и идеологическа ориентация, като:

- Васил Коларов (28.07.1877 г., Шумен – 23.01.1950 г., София) – политик, ръководил българската делегация на Парижката мирна конференция през 1946 г., държавен ръководител (1945 – 1947 и 1949 – 1950);
- Желю Желев (03.03.1935 г., Веселиново) - първият демократично избран президент на България;

- Иван Дочев (07.01.1906 г., Шумен – 14.05.2005 г., Шумен) – политически деец, емигрирал в САЩ след 1944 г.;
- Стоян Данев (28.01.1858 г., Шумен – 30.07.1949 г., София) – политически и държавен деец, председател на Българския червен кръст и член на Арбитражния съд в Хага.

Тези личности провокират дебат за адекватна оценка на миналото, изчистено от идеологически предубеждения.

СЪБИТИЯ И ОБЕКТИ, ВАЖНИ ЗА НАЦИОНАЛНАТА НИ ИДЕНТИЧНОСТ И С ЕВРОПЕЙСКО ИЗМЕРЕНИЕ

Събития от миналото

Историческите събития концентрират в относително кратък период голяма енергия, която променя много по-бързо начина на живот на големи групи от хора в рамките на по-малка или обширна територия. Чрез тях Шуменският регион се превръща от географска територия в културно пространство и цивилизационен фактор.

В Шумен и региона има достатъчно примери за факти, генерирани общоевропейски процеси. Християнизацията на българското общество и въвеждането на кирилицата като официална писменост от Борис I са с безспорно значение в историята на Ранносредновековна Европа. Българската държава дава показателен пример за далновидна форма на интеграция. Българите се приобщават към европейската християнска цивилизация, но заедно с това успяват да прокарат възможността нейните ценности да бъдат споделяни на специфичен и достъпен за местната общност език. Този факт има важно и актуално значение за устройството на европейско културно пространство, основано върху принципите на многообразието, демокрацията, приемствеността и межкултурния диалог.

Друго важно събитие с безспорна европейска значимост е първото гражданско честване на празника на Кирил и Методий през 1813 г. По този начин Шумен се включва в процесите на освобождаване на обществото от прекия контрол на религиозните норми, характерни за епохата на Новото време. Диалогът на религиозните култове с гражданските чествания в мултикултурна Европа е актуална тема за специален проект.

Случили се за първи път в Шумен събития, са достойни за национална гордост ².

²681 г. – В района на Шумен се създава българската държава с първа българска столица – Плиска;

700 – 718 г. – На един от надписите върху скалата, на която е изсечен Мадарският конник, за първи път в български писмен източник се среща името „българи“;

864 г. – В столицата Плиска княз Борис Първи приема християнството за официална религия в България;

866 г. – Учениците на Кирил и Методий са посрещнати от княз Борис Първи. Именно в столицата Плиска се полагат и основите на Плиско-Преславската книжовна школа. Поставят се основите на българската културна идентичност и се дава възможност на останалите славянски народи в Европа да приемат непосредствено идеите на християнството;

1813 г. – Документално е засвидетелствано Първото гражданско честване на празника на Кирил и Методий;

1828 г. – Открито е първото килийно училище за девойки;

1831 г. – Открита е първата българска община със султанска заповед;

1845 г. – За първи път в България пеенето се застъпва като учебен предмет от учителя - възрожденец Стефан Изворски;

1845 г. – Пренесено е най-старото известно писмо у нас от Цариград. На него има печат с годината и надпис „от страна на пощата в Шумен“;

1846 г. – Създават се първи училищни самодейни колективи – хорови и театрални;

Актуални събития, свързани с оригинални местни традиции и обичаи



Организирането на фестивали, панаири и събори е дългогодишна традиция, оформяйки специфичен профил на региона. Запазване на специфичните местни обичаи и традиции представят и оригинални послания, произтичащи от тяхното съдържание: идеята за плодовете на земята (**Карнавал на плодородието, Празник на динята, Празник на чушките и доматиите**), сръчността на българката (Празник на терлика и Празник на гъзлемето); идеята за изпитанията и пътешествията (Възстановките набитката за Шуменската крепост по време на кръстоносния поход на Владислав Варненчик през 1444 г., рали „Стари Столици“); идеята за междуетническата толерантност и межкултурния диалог (Панаирът около сарая на Гераите, Надсвирване на 20 ромски оркестъра); идеята за връзката с традицията (Съборът край р. Камчия), идеята за преоткриване и проекция на историята (Селище на историята).

-
- 1850 г. – Започва производството на бира в България;
 - 1851 г. – Михайл Шафран основава първи български оркестър от класически инструменти;
 - 1853 г. – На 10 септември в Шумен е получена първата телеграма в България от Цариград;
 - 1856 г. – Представено е първото театрално представление в България „Михал Мишкоед“ от Сава Доброплодни;
 - 1856 г. – Открито е едно от първите български читалища в България „Св. Архангел Михаил“, днес НЧ „Добри Войников-1856“;
 - 1856 г. – Създадено е първото класно девическо училище;
 - 1856 г. – Създадена е първата българска телеграфна служба в България;
 - 1858 г. – Добри Войников поставя начало на българското хорово дело;
 - 1864 г. – Митхат паша поставя началото на първото по рода си в България стопанство за отглеждане на расови породи коне. Открит е конезавод „Кабиюк“, сега национален резерват;
 - 1867 г. – Открито е първо арменско читалище в страната;
 - 1870 г. – Отваря врати първо мъжко еврейско училище в България;
 - 1874 г. – Създава се първо девическо еврейско училище в България;
 - 1880 г. – Основано е първото учителско дружество в страната;
 - 1881 г. – Поставя се началото на първия български военен театър и военен духов оркестър;
 - 1883 г. – Започва нотното книгоиздаване в България;
 - 1897 г. – Създава се първата театрална завеса, рисувана от виенските художници Макс Хагендоф и Водянски;
 - 1905 г. – Открива се първата в България фабрика за цветни кредити и пастели;
 - 1906 г. – Поставя се начало на детската оперета с „Червената шапчица“ от Франц Абт;
 - 1914 г. – Поставя се начало на оперетното дело в България;
 - 1986 г. – В шуменско предприятие е конструиран първият български свръх лек самолет за селскостопански нужди;



Събития, свързани с изпълнителските изкуства (музика, театър и танц)

По-важните събития за изпълнителски изкуства са концентрирани в Шумен и Нови Пазар, Велики Преслав. Преобладават музикалните прояви, в които участват предимно млади хора. Част от събитията са важна и необходима стъпка по пътя към професионална артистична кариера. Сред тях се откроява **Международният конкурс за пианисти и цигулари „Панчо Владигеров“**, който има отговорната мисия да популяризира в света творчеството на големия български композитор. **Националният конкурс за гайдари и инструментални камерни състави „Вълшебни ритми“** и **Националният конкурс за акордеонисти „Танцуващи клавиши“** са възможности за оценка и разпространение на традиционни и масови за България музикални практики. Съвременният Шумен предлага осмисляне на свободното време на младите хора, чрез иновативни проекти и програми (Национален фестивал на мажоретния танц „Мадарски конник“, Международни детско-юношески хорови празници „Добри Войников“, младежка седмица „Шумен старт“, международни и национални младежки конкурси и фестивали, Национални детско-юношески театрални празници).

Основното достойнство на **„Друмевите театрални празници Нова българска драма“**, е че в тях равностойно са представени както нови произведения за театър, така и професионално защитеното изпълнителско изкуство. Стремещът за привличане на участници от чужбина заслужава специална подкрепа на национално равнище заради създадената вече дългогодишна традиция да се популяризира новата българска драма.

Особеност на художествените празници за музика, театър и танц е, че са концентрирани в рамките на месеците април-май, подчинени на културната програма за **Деня на Шумен**. Това е възможност и благоприятна основа за по-активни партньорства между техните организатори и създаването на интегрирани културни и художествени продукти.

Интересни възможности за международни проекти предполага участието на театралния състав в читалище „Христо Ботев” – гр. Нови Пазар в световната мрежа на любителските театри. Те, заедно с организаторите на „Друмевите театрални празници Нова българска драма”, инициират проекти, свързани с популяризиране на активно и широко участие на гражданите в театрални дейности и разпространение на драматични произведения на български език.

Събития, свързани с литературата и книгите

В Шумен и региона се провеждат интересни литературни прояви. Те съдържат разнообразни послания и включват различна аудитория: межкултурен диалог (**Национален конкурс за изпълнение на унгарска и българска литература**), студентско участие (Национален студентски литературен конкурс „Боян Пенев”), изкуство за деца (Национален литературен конкурс „Калина Малина”, Национален конкурс „Мадарският конник – символ на историческото минало и европейско бъдеще на България”) и любителско представяне на словесно майсторство в жанра на хумора и късия разказ („Майстори на шеговития къс разказ – Зевзек”).

Характерност на литературните събития е тяхната децентрализация, видовото и жанрово разнообразие и възможностите за срещи между любители и професионалисти. С оглед на голямото значение на Шумен за съхранението на кирилицата (България като първата страна-членка на Европейския съюз, използваща тази писменост), се разгръщат мащабни инициативи, които интегрират в себе си освен литературното творчество и други дейности, които имат връзка със словесните изкуства - театър, филми, музикално-сценични изкуства, книгоиздаване и др.

Събития, свързани с визуалните изкуства

В Шумен и региона се организират пленери по живопис и скулптура. Мястото на тяхното провеждане (Шуменско плато и НИАР „Мадара”) благоприятства за възпитанието и отправянето на послания, насочени към опазването на културно-историческото наследство и природата. Чрез активно партньорство и подкрепа от страна на Община Шумен се постига дългосрочен ефект за естетизирането на градската среда, чрез експониране на създадените скулптури. По този начин общността се ангажира по-непосредствено и се приобщава по-трайно към местната традиция и нейното съхранение.

От полза за организаторите е и партньорство със сходни форуми в Европа. Това, от своя страна подпомага популяризирането на пленерите и културно-историческото наследство от региона сред музейни експозиции, художествени галерии и частни колекционери.

Събития, свързани с аудио-визуалните изкуства

Международният филмов фестивал на любителските исторически филми отразява големите традиции на Шумен в създаването, съхранението и разпространението на историята със средствата на киното. Благодарение на огромния си архив кинолюбителските дейности, съсредоточени в Народно читалище „Добри Войников-1856”, са важна част от систематизиране на аудиовизуалната памет на града и региона.

Събития със социална насоченост

Националният конкурс за хора с ментални увреждания „Красиви неоткрити надежди” е от голямо значение за осъществяване на инициативи, насърчаващи достъпа до изкуството и културата на уязвими социални групи. НПО „Сияйна зора”, Център за социална рехабилитация и интеграция на хората с физически увреждания, Център за социална рехабилитация и интеграция на хората със зрителни увреждания, Център за социална рехабилитация и интеграция са равностойни партньори и организатори на събития, свързани със социализацията на хората с ментални увреждания.

Обекти с европейско значение

Сред обекти, важни за националната идентичност и с европейско измерение се открояват четирите национални историко-археологически резервата: „Мадара”, „Плиска”, „Плиска”, „Велики Преслав” и „Кабиюк”.

Съществуващите историко-археологически резервата, заедно с **Природен парк „Шуменско плато”, минералните извори във Върбица и находището на Урумовото лале около резервата „Патлейна”**, са подходяща възможност за реализиране на проекти, насочени към екологични, спортни и рекреативни дейности в програмата на Шумен за 2019 г.

Независимо, че са относително по-отдалечени, полезно е включването в обща система на култовите комплекси на Сборяново и Свещари. Това, от своя страна, заедно с **Томбул джамия и Венецианските складове** дава възможности за реализация на проекти, насочени към межкултурния диалог.

Друга група обекти предполагат реализиране на инициативи, популяризиращи местния начин на живот. Сред тях са: с. Кюлевча, със запазен специфичен диалект и 105 чешми, винарната в с.Осмар и „Винекс” – Велики Преслав, като традиционни и до известна степен уникални за Европа продукти.

В Шумен съществуват редица обекти, които могат да подпомогнат популяризирането на исторически личности като Добри Войников, Панайот Волон, Лайош Кошут и Панчо Владигеров. Техните къщи-музи е заедно със съхранените сгради на едно от първите читалища в България - „Св. Архангел Михаил” – дн. „Добри

Войников-1856”и Възрожденско училище в кв. Дивдядово, имат добър потенциал за дългосрочни образователни проекти.

В района на Мадара, освен Мадарският конник, има многобройни култови паметници и останки от обществени обекти и жилищни постройките от времето на тракийската, римската, славянската, прабългарската и мюсюлманската култура.

Конезавод „Кабиюк”, с. Коньовец, е най-старият конезавод в България, открит през 1864 г. На територията му са разположени единственият в България „Музей на коня”, лятната резиденция на княз Александър Батенберг – музей на Съединението и експозиция от икони.

Националният историко-археологически резерват и музей „Велики Преслав” представя артефакти на един от най-големите и уредени европейски градове от Ранното средновековие.

В Националния историко-археологически резерват Плиска се намира най-големият християнски храм на Югоизточна Европа.

Мемориален комплекс „Създатели на българската държава” – със средствата на архитектурата показва историята на Първото българско царство, трите етапа от развитието на българската писменост. Комплексът е символ на град Шумен и образа му е проектиран в логото на кандидатурата на града за Европейска столица на културата - 2019.

Венецианските складове и Безистенът - първият закрит пазар са свидетелство за интензивен обмен със страните от Европа.

„Свето Вознесение Господне” съществува от 600 години, но издигнат в този вид е през 1829 г. Там са погребани Княз Димитър Мурузи (участник в Руско-турската война през 1806 – 1812 г.) и пълководеца княз Валериан Мадатов, сравняван с наполеоновия Маршал Мюрад. Дърворезбата и иконописите са дело на тревненски майстори.

Томбул джамия – мюсюлмански храм от XVIII в., най-големия в България. Тук са съхранени географски карти на Абу Абдл Мохамед Идриси от XII в.

Шуменският регион е богат на природни обекти:

- природен парк „Шуменско плато”; минерален извор в с. Мараш; Осмарските скални манастири; Варовитите скали край с. Троица – община Велики Преслав; пещера „Мечата дупка”; Аязмото в Златарския манастир.

ШУМЕН ДНЕС

Градът е пример за **съвместно съществуване в условия на толерантност** на различни религиозни и етнически общности.

Община Шумен представя **културен календар с международни и национални конкурси, фестивали и прояви.**



Шумен има **уредена градска инфраструктура**, благодарение на проекти, финансирани от Европейския съюз - подобрен воден цикъл, обновена централна градска част, Градска градина, комплекс „Къшките”, изграден нов парк „Студентски” и др.

Културни институти

Няколко професионални института съхраняват и придават динамика в културата на града – драматично-куклен театър, художествена галерия, голяма библиотека, регионален музей (един от най-богатите в България), четири мемориални къщи-музеи. Най-непосредствен интерес от успешната реализация на проекта „Шумен – кандидат за ЕСК” имат културните институти в региона.

Драматично-куклен театър „Васил Друев” е държавен културен институт и има значителен опит в художествено-творческата и културно-просветната дейност. Участва в национални и международни театрални фестивали. Обменя театрални творци от страната и чужбина. Съвместно със **Сдружение „Нова българска драма”** организира „Друмеви театрални празници „НОВА БЪЛГАРСКА ДРАМА”. Учредено е и действащо Театрално студио за работа с младежта. **Има капацитет за участие във фестивали, партньорство с други културни институти от страната и чужбина с цел осигуряване на мобилност на творци и в образователни инициативи.**

Симфониета – Шумен е вторият държавен културен институт в региона. Представя седмично симфонични концерти и периодично образователни концерти; работи с гост-солисти и диригенти. През годините оркестърът организира и провежда Музикални дни „Мадарски конник” в Голямата пещера на НИАР „Мадара”. Участва в концерти в рамките на Националните и Международни конкурси „Панчо Владигеров”. Има капацитет за участие във **фестивали, като от особена важност е възстановяването на Музикални дни „Мадарски конник”, реализация на музикални продукции, популяризираща творчеството на композитори от региона с европейска значимост и образователни инициативи.**

Регионална библиотека „Стилиян Чилингиров” е депозитна библиотека от 1922 г. Оказва съдействие при осъществяване на държавната политика в областта на библиотечно-информационното обслужване, предоставя библиотечно книгозаемане, координира краеведческа дейност, осъществява дейности във връзка с автоматизацията, квалификационни, експертно-консултантски и координиращи функции, събира и обработва информация за библиотеките от региона. Осъществява културно-просветна дейност (изложби, лектории, видео прожекции, концерти, представяне на автори и книги и др.) и методическа дейност за регионите Шумен, Разград и Търговище. Притежава над 730 хил. библиотечни документа. Има капацитет за участие в проекти, насочени към **иновативни форми за промотиране на регионалната култура, инициативи, посветени на славянската писменост, изложби, семинари и други публични събития.**

Регионален исторически музей – Шумен (РИМ) обединява къщите-музеи в града, НИАР „Мадара”, НИАР „Плиска” и ИАР “Шуменска крепост”, НИАР „Велики Преслав”. Научен и културен институт с научна група. Разполага с фонд от 150 хил. единици, от които 15 хил. в постоянна експозиция само в РИМ – Шумен. Развива музейна дейност, свързана с описване и съхраняване на материално и документално историческо наследство; археологически разкопки, реставрации, експедиции; културно-просветна дейност, свързана с постоянни и временни експозиции, изложби, лектории, сбирки на исторически сдружения; методическа дейност. Притежава собствена библиотека с 25 хил. единици научна литература и периодичен печат и собствено издание „Известия на Исторически музей – Шумен”; собствена интернет страница. В партньорство с **Филиал на Археологически институт с музей към БАН и Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”** има капацитет за организиране на **симпозиуми, конференции, подготовка на издания и други продукти, посветени на европейските измерения на процесите от региона през различни исторически епохи.**

Художествена галерия „Елена Карамихайлова” разполага с фонд над 1800 експоната – творби на изкуството. Развива културно-галерийна дейност, свързана с опазване, съхраняване, реставриране на експонати, постоянни и временни изложби; периодично обработване и категоризиране на фонда; представяне на книги и техните автори и чрез аудио-визуални системи на творби на изобразителното изкуство. Има

капацитет за участие в проекти, свързани с издирване, систематизиране и популяризиране на творчеството на художници, свързани с региона, както и организиране на пленери, изложби и други образователни инициативи.

Мемориален комплекс „Създатели на българската държава” осъществява информационно-туристическо обслужване на 5 езика; прожекции на филми на 5 езика; културна дейност – изложби, концерти; граждански ритуали за встъпване в брак; организира масов лекоатлетически крос за Купата на Паметника. Има капацитет за реализиране на **проекти, свързани с нови културно-туристически продукти.**

Общински младежки дом – Шумен развива младежки дейности и извънкласни форми на работа с деца и младежи. Организира международни и национални конкурси, фестивали и прояви. Участва и подкрепя младежки иновативни идеи, има потенциал за участие в проекти, насочени от и за младите хора. Разполага с голяма база, театрална зала с 400 места, танцувална зала и др. **Има капацитет за участие в проекти, насочени към развиване и подкрепа на творчески идеи.**

Общинска школа по изкуствата „Анастас Стоянов” развива извънкласни форми на работа; дейности по програми на Министерство на културата; има музикални, танцови, езикови, художествени школи. **Има капацитет за участие в проекти, насочени към популяризиране на изкуствата сред децата.**

Общински детски комплекс – Шумен развива извънкласни форми на работа с деца и младежи. Организира международни и национални конкурси, фестивали, пленери, състезания. **Има капацитет за участие в проекти, насочени към популяризиране на изкуствата сред децата, както и към развиване и подкрепа на творчески идеи.**

Филиал на Археологически институт с музей към БАН е научно звено - извършва проучване на Средновековната българска история на Шуменски район и главно трите Национални историко-археологически резервата „Мадара”, „Плиска” и „Велики Преслав”; организира археологически разкопки, експедиции и изследвания, научни публикации и преподавателска дейност в страната и чужбина. Притежава реставрационно ателие и библиотека. **Има капацитет за участие в изследователски проекти.**

Културните институти в региона

На територията на **Община Нови пазар** функционират 17 културни института - 14 читалища, една художествена галерия и два музея. Има 29 самодейни състава, които участват в регионални и национални конкурси и често печелят призови места. Осем от тях са към народно читалище „Христо Ботев” - гр. Нови пазар. В обединената школа по изкуствата към него има клас пиано, акордеон, електронни инструменти, кавал, гайда, школи по балет и спортни танци. В **Община Каспичан** народно читалище „Пробуда -

1928” разполага с подходящи условия за разнообразни културни инициативи. В **Община Върбица** се намира едно от най-старите читалища в региона – „Пробуда” (1871 г.).

Читалища

В цялата област читалищата са 130, като 34 в Община Шумен, които подготвят и провеждат разнообразни прояви от местен характер и чествания на празници и годишнини; активно се включват в почти всички общоградски инициативи и участват в национални и международни форуми.



Снимка: НЧ „Добри Войников – 1856“

В тях е съсредоточено любителското художествено творчество с много известни колективи, както в страната, така и в чужбина: хор „Родни звуци”, АНТП „Мадара” и „Звънче”, кино клуб „Мадарски конник”, кукерски състав в кв. Макак, балетна школа в НЧ „Боян Пенев”, Градски духов оркестър, Клуб „Българка” и много други. Читалищните дейци от с. Ивански и кв. Дивдядово поддържат етнографските къщи.

Всички читалища имат библиотеки и разполагат с библиотечен фонд от над 500 хил. единици книги, периодични издания и други носители на информация. Широката читалищна мрежа има капацитет за **проекти с образователна, социална и информационна насоченост.**

Академична общност

В града се намира **Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”**, утвърдено и ползващо се с авторитет в страната и в чужбина висше училище със съвременни условия за провеждане на учебния процес, за научноизследователска и художествено-творческа дейност.

През септември 2002 г. Народното военно артилерийско училище се трансформира във **Факултет „Артилерия, ПВО и КИС”** на Националния военен университет, като запазва местонахождението си в град Шумен. Чрез международни проекти и програми се осъществява обмен на студенти и преподаватели.

В града се намират и два института – **Земеделски институт – Шумен** и **Филиал Национален археологически институт с музей – Шумен към БАН**.

Неправителствен сектор

Активното въвличане на гражданските сдружения в програмата ни за 2019 г. е показателен фактор за гражданско участие. В проекта са привлечени спортните клубове: **„Киокушин“**, **„Ритмик“**, **„Мадарски конник“**, **Скай клуб „Кондор“**, **„Шумен АЕРО“**, **„Фея данс“**.

Клуб „Славяне2000“ и Сдружение **„България наш дом“**, в партньорство с останалите организации на етноси в Шумен, имат капацитет да участват в проекти, посветени на **мултикултурното съжителство и международния диалог** в полза на кандидатурата на Шумен за ЕСК.

Дружествата на краеведитеи нашуменските художници, както и **Национално движение „Традиция“ – Шумен** работят в сферата на културно-историческото наследство и мобилността на творци от различни европейски страни.

Сдружение **„Подай ръка – Шумен“** има опит и условия да реализира инициативи, посветени на ангажирането на групи в неравностойно положение.

Младежката организация за независимо театрално и филмово изкуство развива образователни и възпитателни дейности в областта на театралното изкуство в града, Сдружение **„Различният Шумен“**.

Участието на неправителственият сектор в реализацията на програмата ни е необходима предпоставка за случващото се до 2019 г.

ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО

Сдружение за доброволчество **„АлДоРа“** ще привлече участието на младите хора в **международната партньорска мрежа и доброволчески инициативи**.

Скаутски клуб „Мадарски конник“

Активното включване на гражданите от Шумен и региона в доброволческите прояви е в процес на случване. Поставените основи на скаутски клуб **„Мадарски конник“** са възможност за въвличане и съдействие на граждани в програмата. Усилията са насочени преди всичко към акции за привличане на доброволци. **Скаутски клуб „Мадарски конник“** е член в Организацията на Българските скаути, член на WOSM (Световното скаутско движение). Скаутският клуб има и редица международни доброволчески прояви. През месеците юли и август 2012 г. на територията на Международен скаутски център Шумен се състоя втори по ред доброволчески лагер с участници от Франция, Литва, Полша, Испания и България. През 2013 година клубът придобива акредитация по EVS (Европейска доброволческа служба) и печели проект, който стартира от 01.10.2013 г. Доброволци от Франция, Унгария и Испания работят в продължение на 10 месеца в Шумен с младежките формирования, НПО-та и неформални групи в областта на доброволчеството.

Най-голям скаутски център в Европа

На 17 март 2011 г. Министерски съвет предоставя безвъзмездно собствеността на бивш военен имот на територията на Природен парк „Шуменско плато” на Организацията на българските скаути. През месец август 2011 скаутите организират и провеждат международно събиране с 700 участника от България, Русия, САЩ, Испания, Франция, Чехия, Италия, Полша и Литва. Към откриването на събитието се присъединяват и приятели на скаути, граждани от Шумен, като общият брой надхвърли 2500 човека. Международен скаутски център Шумен се превръща в най-големия по своята същност скаутски център в Европа. Възстановяването му продължава и в бъдеще ще покрие нуждите на над 1200 човека леглова база и над 2000 палаткови места. Центърът ще предлага целогодишни програми с международна дейност. Това ще привлича туристически групи, родители на участниците в скаутски дейности, които търсят възможност да живеят близо до своите деца.

Посланици на мира

От края на 2012 година председателят на скаутския клуб „Мадарски конник” – Шумен е и национален координатор на фонд „Посланици на мира” и световната скаутска инициатива Jota. През същата година става координатор и на фонда за взаимопомощ на Френската скаутска организация. Това прави Шумен център на доброволците-скаути в България и отваря врати към Европа. Шуменските скаути печелят проекти по френския фонд и втора поредна година изпращат и посрещат скаути от Франция. За първи път български скаути от Шумен се включват в Jota, а през 2013 година скаутите на Шумен, заедно с фонда „Посланици на Мира”, стартираха кампания в полза на децата от детското отделение по хематология към болница „Света Марина” – Варна.

БИЗНЕС

В SWOT анализа на Актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие през 2012 – 2013 г. се правят няколко важни извода за икономическия профил на региона, които имат отношение спрямо кандидатурата на Шумен за ЕСК:

Силни страни

- стабилно нарастване на относителния дял на услугите в структурата на БДС;
- голям дял на малките и средните предприятия (над 92 %) - предпоставка за по-голяма адаптивност и гъвкавост;
- изграден Индустриален парк – Шумен с огромен потенциал за привличане на производствени бази на международни компании в града;
- активна политика на местните власти за привличане на инвестиции и подобряване на бизнес климата в региона;

- значителен агроекологичен потенциал за развитие на разнообразно и високо ефективно земеделие;
- значителен потенциал за развитие на горското стопанство;
- разнообразни природни и антропогенни туристически потенциални ресурси за алтернативен туризъм;

Слаби страни

- производителността на труда в областта е по-ниска спрямо средната за страната и Североизточния район за планиране;
- остарели технологии, амортизирани съоръжения, ниска конкурентно-способност на индустрията;
- въпреки големия си брой, малките предприятия са със скромнен принос в областната икономика;
- закрити са повечето промишлени дейности в цеховете в малките населени места;
- свит пазар и понижено търсене на стоки и услуги, поради ниски доходи;
- затруднена е реализацията на продукцията - разчита се на ниски цени, а не на иновации;
- екологично чиста земеделска продукция, но с предимно натурална, а не стокова ориентация;
- туристическият потенциал е неоползотворен – липсват атрактивни продукти;
- най-атрактивните туристически обекти не са пригодени за посещение от голям брой туристи;
- липсва цялостна рекламна, маркетингова и информационна система на туризма в областта.

Възможности

- подобряване на бизнес инфраструктурата и услугите;
- привличане на инвестиции в индустрията и туризма;
- програми и проекти за диверсифициране на икономическия модел на периферните общини (по Програмата за развитие на селските райони);
- създаване на регионална туристическа асоциация и областна стратегия за развитие на туризма;
- реализиране на земеделска продукция в туристическата дестинация;
- повишаване капацитета за усвояване на средствата от структурните фондове на Европейски съюз;
- комасация на земята, сдружаване на производители, защита на общите интереси;

Заплахи

- неблагоприятна бизнес среда, поради високи данъци, бюрокрация, и „сива икономика“;
- продължаващ спад в производството и закриване на предприятия, в това число и приватизирани;

- липсата на млада работна сила в селските общини – засилване на упадъка им.

В класацията „Топ 1500” на Българската търговско-промишлена палата за 2011г., класирани по нетни приходи от продажби фигурират 19 фирми от Шумен и региона:

АЛКОМЕТ АД - Шумен
ФИКОСОТА СИНТЕЗ ООД - Шумен
ТРЪНЧЕВ ООД - Шумен
РОКА БЪЛГАРИЯ АД – Каспичан
АЛ И КО АД - Шумен
ПРИМЕКС ЕООД - Каспичан
ХЕРТИ АД - Шумен
ВИАС ЕООД - Шумен
НЕС ООД - Шумен
ВИНЕКС ПРЕСЛАВ АД - Велики Преслав
ЛИФТКОМ ООД - Шумен
ПХЖ БРАДЪРС КОМЕРС ЕАД - Шумен
ДИАВЕНА ООД - Шумен
ПЛАМЕН МАНОЛОВ ООД - Шумен
РОДОПА ШУМЕН 1884 АД - Шумен
АРТЕМИС ООД - Шумен
БИЛМАТ ООД - Шумен
ЛАВЕНА АД - Шумен
НИК ООД – Шумен

От първостепенно значение за успеха на кандидатурата на Шумен за ЕСК е установеното трайно и взаимноизгодно партньорство с бизнеса. Целите на стратегическите документи за голямата цел са в тясна връзка не само с реалните проблеми на културния сектор, а и на бизнеса.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТО

Провокирайки любопитството на европейците, **съпреживяването и проектирането на иновативни културни случвания в шуменската действителност** е основното предизвикателство за кандидатурата ни.

Ние сме реалисти. Като всеки развиващ се град в Европа и Шумен има своите инфраструктурни и социални проблеми. Една от важните причини за кандидатурата на града ни е **възможността за включване на младите хора в атрактивна програма от събития**. Участието им, не само като зрители, а и като организатори и доброволци е от особено значение за бъдещето на Шумен. В последните десетилетия възможността за по-добро обучение и реализация извън Шумен предизвика значителна миграция на млади шуменци. Проблемът с напускане на наши съграждани в активна възраст оказва негативно влияние не само върху икономическия и социален живот, но и

върху културния. Спечелването на титлата ЕСК 2019 г. е шанс да провокираме интереса на младите хора и възможност за реализация им в Шумен.

ЦЕЛИ

Осигуряването на финансиране се разпознава като първостепенна задача. Следващи по значимост са **инвестициите** в градската инфраструктура. Те предполагат разгръщане на **инициативи за изготвяне на проекти и партньорски мрежи, включително и в ЕС**. Третата група задачи в кандидатурата на града и региона за ЕСК се свързват с **подобряване на политиките спрямо артистичните гилдии, културния сектор** като цяло.

Последната група задачи са свързани с **подобряване на културния живот** в града до 2019 г., създаване на климат на **доверие между бизнеса и изкуствата, въвличане на уязвимите социални групи** в творчески дейности и популяризиране на културата и изкуствата сред гражданството.

Участието на групи от различни етноси в програмата е възможност за **осигуряване на повече места за срещи на различни култури**. Събитията творчески ще ангажират актьори и интелектуалците при създаване на културни продукти през 2019 г.

2. Опишете и обяснете концепцията на програмата, чието изпълнение ще започне, ако градът бъде определен за „Европейска столица на културата“?

КОНЦЕПЦИЯТА НА ПРОГРАМАТА НИ СЪДЪРЖА:

Желанието и стремежа ни е да покажем:

Многообразието на различните културни пластове, белязани от историята на Шумен и региона, свързани със създаването и възхода на българската държава.

Значението на Шумен за модернизацията и динамиката на българската култура през Възраждането и последните 200 години.

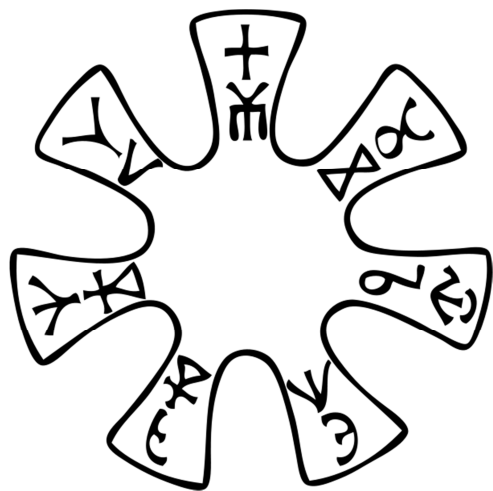
Динамиката на промените в човешката цивилизация и модерната визия на артистичните среди, не само в града и региона, но и в Европа.

Неограничените възможности за младежки послания и потенциал на базата на нестандартни културни прояви, надграждащи история и културни традиции – за един различен, разпознаваем Шумен.

Мултиетническата толерантност, творческия потенциал на града и региона в европейския културен обмен, безспорното икономическо развитие и качество на живот.

Това бе основание да отъждествим динамичния културен живот на Шумен и очакванията ни през 2019 г. като **море от култура**. А и морето от европейски култури винаги е привличало вливането на нови и необятни пространства на човешкото търсене. Различни народности оставят следи – вълна от самобитност в морето от култури.

Програмата на Шумен ще превърне града и региона в лаборатория за проекции от различни европейски култури, представени в духа на съвременните представи за тълкуване на миналото и очакване за бъдещето. Желанието ни е да наложим представата за морето като възможност за разгръщане на потенциала на гражданите, както в личния, така и в обществения живот.



Розетата от Плиска

Програмата на Шумен за 2019 предвижда културни събития в седем направления, които ние определяме като вълни. Сакралната символика на числото 7 се среща както в християнския свят, така и в прабългарските обреди. В столицата Плиска през 1961 г. е открита уникална по рода си **прабългарска розета**. Тя представлява амулет със седем лъча, представящ общочовешките културни и религиозни истини.

Числото **седем** не е избрано случайно. Послания, иновации, събития, артисти, културни продукти в програми и цикли изграждат програмата **„Морето на Шумен - море от култура“**:

- Вълна от знаци;
- Вълна от сцени;
- Вълна от звуци;
- Вълна от цветове;
- Вълна от форми;
- Вълна от движения;
- Зелена вълна.

Образ в програмата на Шумен е **фарът**. **Фарът за Шумен е неговия символ – Мемориален комплекс „Създатели на българската държава“**, преоткрит като морски фар, използвайки творческото въображение, технологии и иновативност. Така образът на фара ще бъде ориентир за цяла Европа.

Втори основен елемент в програмата е **пристанът**. **Символ на завръщането**, той ще бъде ориентиран към нашите съграждани и техните семейства, които отдавна са напуснали родното си място и изграждат голямото межкултурно европейско семейство.

Проекцията за бъдещата визия на града ни е много по-важна от съвременния му облик. Етапът за развитие на Шумен, който започнахме със заявяването на кандидатурата и разработването на програмата **„Морето на Шумен - море от култура“** цели да използваме максимално гражданската, социалната и творческата активност за растежа на града. **Надяваме се да можем да насърчим гражданското участие в културата, чрез което да достигнем солиден запас на обществено доверие.**

3. Може ли тази програма да бъде обобщена под някакво мото? (На етапа на предварителен подбор отговорът на този въпрос не е задължителен.)

Шумен не е морски град в буквален смисъл, но това ни провокира да представим стремежа ни за необятност в развитието, фантазията и проекциите на търсенията. Предложеното мото за 2019 г. е **„МОРЕТО НА ШУМЕН – МОРЕ ОТ КУЛТУРА“**.

4. Коя географска област градът възнамерява да включи в инициативата „Европейска столица на културата“? Обяснете този избор.

Проектът Европейска столица на културата - 2019 на Шумен обхваща населените места в Област Шумен – **10 общини**, всяка от които допринася в исторически и културен план за многообразието и значимостта на региона в живота на България – **Велики Преслав, Венец, Върбица, Каспичан, Каолиново, Никола Козлево, Нови пазар, Плиска, Смядово и Хитрино.**

Град Шумен ще си сътрудничи с всички области в Североизточна България, като в програмата ни ще има възможност да се провокира участието и на всеки един български град.

5. Моля потвърдете, че имате подкрепата на местните и/или регионалните политически власти?

С решение №16 по протокол №5 от 29.12.2011 г. на заседание на Общински съвет - Шумен общинските съветници единодушно дадоха съгласие град Шумен да участва като кандидат за Европейска столица на културата през 2019 година. На същото заседание общинските съветници, представители на различни политически партии, упълномощиха кмета на Община Шумен да подпише споразумения за съвместни действия с други общини от региона. Както и да внесе предложение за персонален състав на Обществен комитет на кандидатурата на Шумен. С Решение №144 от 31.05.2012 г. Общински съвет – Шумен гласува персонален състав на Обществения комитет - 50 представители от бизнеса, почетни граждани, изтъкнати шуменски музиканти, актьори, художници, спортисти, преподаватели, журналисти, общественици – разнесли славата на Шумен и България по света.

С решение №65 по протокол №7 от 20.02.2012 г. на заседание на Общински съвет - Шумен бе гласуван избор на Организационен съвет за кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година, който включва 31 члена. С решение №82 по протокол №8 от 29.03.2012 г. беше приет и Правилник за организацията и дейността на Организационния съвет.

През месец юли 2013 годинасе подписа Споразумение между 10 общини в Област Шумен и областния управител на Шумен за съвместни действия и креативни идеи, подпомагащи кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 г.

6. Как се вписва събитието в дългосрочното културно развитие на града и, където е уместно, на региона?

Търсеният ефект на устойчивост на програмата на Шумен за 2019 г., **подкрепата на младежките прояви** и творческия потенциал в града допринасят за дългосрочното културно развитие на града и региона:

- реновиране на културното наследство;
- създаване на атракции и възможност за съпреживяване на артефакти;
- реконструкция на изоставени сгради и превръщането им в пространства за култура;
- включването на млади хора, безработни, хора в неравностойно положение в реализирането на културната програма;
- образователни практики в областта на културата и екологията;
- платформи за изява на млади творци от страната и Европа;
- създаване на основа за международен културен обмен;
- използването на интернет и модерните технологии за надграждане на културната реалност;
- разкриване на работни места в сферата на културата;
- привличане на инвестиции за изграждане на културна инфраструктура и среда;
- създаване на трайни и атрактивни културни продукти, предпоставка за увеличаващ се туристически поток;
- съвместни европейски проекти в областта на изкуството;
- създаване на условия за утвърждаване на Шумен в европейската творческа индустрия.

7. До каква степен планирате да установите връзки с града от Италия, който ще бъде определен за „Европейска столица на културата“ през 2019 година?

В случай, че на Вашия град бъде присъдено званието „Европейска столица на културата“, планирате ли да си сътрудничите с другите градове-кандидати от България, допуснати до етапа на окончателен подбор? (На етапа на предварителен подбор отговорът на този въпрос не е задължителен.)

Възможността шуменецът да се запознае с италианската култура провокира създаването на връзки с редица италиански градове-кандидати за ЕСК 2019, сред които **Бергамо, Венеция, Равена, Матера, Сиена, Палермо, Перуджа-Асизи, Лече и др.** С представители на част от тях имаме възможност да се срещнем и обменим идеи, както в България, така и в Италия, като същевременно подготвихме меморандуми за бъдещо сътрудничество в областта на културата. С всеки от градовете - кандидати проведохме дискусии за очертаване на областите на възможно бъдещо сътрудничество. **Такова сътрудничество ще бъде най-продуктивно, ако то води до обмен на идеи, компетенции и местни таланти в рамките на съответните артистични програми.** С градовете-кандидати от Италия обсъдихме, че за най-добрата подготовка на

съответните ни проекти и за развитието на съвместни инициативи във връзка с присъждането на титлата Европейска столица на културата 2019, ние ще работим за:

1. Редовен обмен на информация, данни и добри практики във всички области от взаимен интерес.

2. Провеждане на съвместни проекти, артистични резиденции, обмен на професионалисти и студенти в областта на култура.

3. Инициране на програма за културен обмен, посещения, работни срещи и артистични резиденции, които започват през 2015-2017 и които могат да осъществят и разработят конкретни връзки на нивата на училища / културни институции и културни оператори.

4. Покани за взаимни участия в големи културни програми, като например: програми, касаещи музика и сценични изкуства, изложби на съвременното изкуство, дизайн, фотография, литература.

5. Инициране на конкретни съвместни продукти и действия, които ще зависят от профила на избрания град.

6. Работата по съвместните инициативи за насърчаване на културното включване и участие на местната общност, със специално внимание към младите хора, възрастните хора, хората с увреждания и маргинализираните лица, културните и етническите малцинства.

7. Улесняване на взаимодействието и сътрудничеството между съответните местни културни институции.

8. Насърчаване на обмена на изложби, фестивали, както и всички видове културни инициативи от взаимен интерес.

9. Съвместно участие в европейски конкурси за проекти в рамките на програмния период 2014-2020 г.

Ако Шумен спечели титлата Европейска столица на културата през 2019 година имаме готовност за осъществяване на културен, туристически и организационно-рекламен обмен с италианския град - победител.

Планираме да си сътрудним в рекламната сфера, като предвиждаме общи медийни кампании за популяризиране на двата града. По този начин ние ще провокираме интерес у европейците към двата града.

В случай на присъждане на званието Европейска столица на културата през 2019 година на Шумен, имаме готовност за сътрудничество с всеки един от българските градове-кандидати, която сме заявявали публично не веднъж на различни форуми и конференции. Приятелският дух, макар и по време на сериозна надпревара, е благоприятен за развиване на проектите на всеки един от българските градове-кандидати. Реалистично погледнато разстоянията в България са достатъчно малки за осъществяване на контакти с всеки един от градовете-кандидати.

8. Обяснете как събитието би могло да допринесе за изпълнение на изброените по-долу критерии. Моля, обосновайте отговора си за всеки един от критериите (На този въпрос трябва да се отговори по-подробно при етапа на окончателен подбор.)

● По отношение на „Европейското измерение“, как градът възнамерява да даде своя принос за изпълнение на следните цели:

- развитие на сътрудничеството между културните оператори, хората на изкуството и градовете в България и в други държави-членки във всички сектори на културата;

- акцентирание върху богатото културно многообразие в Европа;

- извеждане на преден план на общите черти на европейските култури?

Можете ли да уточните как това събитие би могло да допринесе за укрепване на връзките на града Ви с Европа?

България е една от малкото страни в Европа, която е съумяла в превратностите на историята да се съхрани като идентичност с територия на сложния географски и исторически кръстопът на Балканския полуостров, като етнически масив с име и влияние в Стария континент повече от тринадесет века. Нейното развитие винаги се е влияло от процесите в тази част на Света, където става „триенето“, сблъсъкът и взаимното проникване на различни култури, религии, политически и стопански модели на развитие. Същевременно българското присъствие, дори когато е отсъствала българската държавност, е играло важен фактор в тези процеси.

В нашето все по-глобализирано и мултикултурно общество посрещането на културните различия се превръща в основно предизвикателство. Възможността за представяне на културата на Европа в цялото ѝ многообразие, в рамките на инициативата „Европейска столица на културата“, играе ключова роля в този процес. **Място, където различните културни потоци и явления, тясно свързани с имиграционните и многообразни в културно отношение общности, намират пространство за свободно изразяване.**

Събитието през 2019 г. ще даде възможност на хора на изкуството от европейския свят да увеличат и развият артистичния си опит и по този начин стимулират процес на взаимен обмен на идеи между различни страни. **Ситуирането на инициативите от събитието в Шумен и региона ще позволят на хората на изкуството да живеят и работят в нова среда и да съчетават собствения си опит с местния, като създават позитивен и вдъхновяващ пример за интеграция.**

Шуменци в Европа

Едно от основните предизвикателства пред града ни е **включването в събитието на наши съграждани и жители на региона, които пребивават трайно или временно в различни страни от Европа.** В съответствие с разширяването на Европейския съюз, огромен брой граждани от ново присъединените страни членки започват да пътуват в търсене на по-добър живот. В годините на преход България преживя десетилетия на **активна имиграция на млади хора, търсещи обучение и**

реализация в други страни. Шуменски младежи се сдобиха с високо квалифицирани професии и се превърнаха във водещи специалисти в различни сфери на обществения живот на Европа. В това число и в сферата на културата. От десетилетия България и в частност Шумен имат традиции на известни имена в областта на културата, творящи, както в Европа, така и в родните културни институти. Потапянето в други култури променя характерните за хората навици и начина на живот, който са имали, и са донесли в чуждите страни. Тези процеси се отразяват както на тяхната собствена култура, така и на културата, в която новообитателите са се вмъкнали.

Европа в Шумен

Увеличените продажба на имоти **на жители от европейски страни през последното десетилетие породиха феномен в културен аспект.** Традиционно консервативното българско село – със самобитна култура и разбирания за живот, е „инвазирано” от носителите на западната култура, представители на урбанистичните градове. Най-атрактивни имоти са тези в близост до села, разположени сред чудесна природа, в непосредствена близост до важни културно-исторически обекти. Шумен и региона са богати на такива населени места. Естествено тези процеси породиха културен шок и у двете страни. Свидетели сме на англичани коледари, майстори на домашни вина и деликатеси, немски дами, които вместо щрудел, приготвят българска селска баница, домашно сирене и кашкавал. **Заселилите се европейски граждани ще се потопят в богатата културна идентичност и различните процеси на събитието през 2019 г.** Трайните контакти на шуменски творчески колективи, формации, ансамбли, оркестри, театрални трупи, танцови групи и др. с културни оператори в чужбина, допринасят за богатата палитра от приятелски състави и артистични формации от европейските държави, които да обогатят нашата програма.

Събитието на Шумен през 2019 г. споделя модели на културни случвания и социални процеси, инициирани, чрез програмата ни.

Сътрудничество между градове, културни оператори и артисти в различни културни сектори

Предложената програма за 2019 г. ще бъде базирана на изискването към **институциите от всеки културен сектор активно да участват в събитието и да ангажират културни оператори и артисти от други европейски страни.** Обхватът на всички видове изкуства, спортни и еко инициативи в седем вълни допринася за **преплитането им в едно пространство на многообразие и креативност.** Шумен е един от градовете в България, който може да се похвали с най-богат обмен на продукти на културната индустрия. В града се провеждат редица международни фестивали, срещи, уъркшопове, в различни направления на изкуството – театър, танци, музика, хоров пеене и мн. други. Арт институтите в Шумен и региона имат трайни връзки с културни институти и формации в цяла Европа. В програмата ни за 2019 е залегнало участието на тези контакти като основа за привличане на европейски артисти, творци и изпълнители в **„Морето на Шумен - море от култура”.**

9. Обяснете как събитието би могло да допринесе за изпълнение на изброените по-долу критерии. Моля, обосновайте своя отговор за всеки един от критериите (на този въпрос трябва да се отговори по-подробно на етапа на окончателен подбор.)

- По отношение на „Град и граждани“, как градът възнамерява да гарантира, че програмата за събитието ще:
 - привлече интереса на европейските граждани;
 - насърчи участието на хора на изкуството, заинтересовани лица от социално-културната сфера и жителите на града, неговите околности и областта, включени в програмата,
 - бъде устойчива и ще представлява неразделна част от дългосрочното културно и социално развитие на града?

Интересът на европейските граждани

Град Шумен е сравнително малко познат и в голяма степен дори непознат за голям процент от европейските граждани. Идеята ни, с участието в надпреварата за Европейска столица на културата през 2019 година е да **стимулираме интереса на европейците към града и региона**. Ние вярваме, че самото мото на кандидатурата **„Морето на Шумен - море от култура“** провокира и предизвиква любопитство и желание за среща с нещо, което в буквален смисъл не съществува, а в същото време вълните от култура прииждат отвсякъде.

Вписвайки елементи от културното наследство на различните европейски народи, преминали през нашия град и оставили своя следа в културните процеси на Шумен, ние провокираме наследници им да посетят и да се докоснат до града и отпечатъците на предшествениците им.

Участие на жителите на града в програмата

В сътрудничество с **общности и групи от етнически малцинства**, живеещи в Шумен и региона, ние ще дадем поле за **изява на съхранените култури**. Представителите на малцинствата, които са пълноправни граждани на Шумен, ще вземат активна роля в планираните културни събития от 2015 до 2019 година.

Насърчаването на гражданите, живеещи в града и околностите да повишат своя интерес към случващите се културни процеси и поощряване на тяхната активност и творчество е нелека задача. Предприехме рекламна кампания за информираност на населението относно кандидатурата на града, презентации и културни събития, които провокираха гражданите да участват с предложения относно програмата на Шумен до 2020 година.

В подготовката на кандидатурата на Шумен, ние се ръководим от желанието да насърчаваме младите хора да участват в културните събития. Техните идеи могат да бъдат осъществени по начин, съгласуван с практическите възможности на града. Други от идеите вече намериха своята практическа реализация с ясното намерение да станат неразделна част от дългосрочното културно и социално

развитие на града – Графити фест, Младежка седмица „Шумен старт“, Грийн рок фест и др. Партньори за осъществяване на младежките идеи са културни институти от града – Младежки дом, Обединена школа по изкуствата, Общински детски комплекс и др.

Устойчивост

С осъществяването на идейният ни проект за превръщането на Шумен в **Море от култура** очакваме да постигнем най-важния устойчив ефект – повишаване необходимостта от култура през следващите години сред населението на града и региона. Ще търсим дългосрочни резултати в повишаване стандарта на живот, увеличаване на достъпа до култура и нараснало включване в култура. Надяваме се допълнителното финансиране за култура и включването на културните дейности да повишат социалната активност и креативност. **Това е „културният скок“, който трябва да направим.**

Кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година ще бъде с положителен резултат в последователността на местната политика в областта на културата. Рекламирайки годишните си дейности от културния календар, обединени от инициативата ЕСК на европейско ниво, шуменските културни продукти ще станат разпознаваеми и ще превърнат Шумен във важен европейски град.

10. Как градът планира да участва в или да осъществява взаимодействия с културните дейности, подкрепяни от европейските институции?

Община Шумен подкрепя активно всички културни оператори, които ще кандидатстват с проекти по програма „Креативна Европа“ (2014-2020). Програмата е създадена с цел укрепване на културната сфера, споделена от европейците и основаваща се на общо културно наследство, чрез развитие на дейности на сътрудничество между културните дейци от страните участнички в програмата с цел поощряването на създаването на европейско гражданство. Поради спецификата на програмата Община Шумен може да осъществи само следните дейности, подпомагащи кандидатстващите културни организации от Шумен и региона:

- да предостави методисти и специалисти в различни сфери на културата;
- да извършва логистична подкрепа на проектите, чрез предоставяне на общински пространства за случване на култура;
- да осъществява консултации и помощ при кандидатстване и разработване на проектите.

В края на 2013 г. Община Шумен и отдел „Европейска интеграция“ предвиждат поредица от срещи с културни оператори от града и региона в Европейски информационен център, където представители на Община Шумен ще проведат информационна беседа относно програмата „Креативна Европа“ и предизвикателствата, които тя поставя. Община Шумен предвижда и информационно-рекламна кампания, популяризираща програмата сред културните институции и неправителствения сектор в града.

Град Шумен има изготвен Интегриран план за развитие през периода 2014 – 2020 г. **Визията за развитие на града гласи:** „Град Шумен - предпочитан за живот образователен, туристически и бизнес център с модерна инфраструктура, икономически просперитет и запазени природни и културни ценности“. През този програмен период Община Шумен ще разработва десетки проекти за подобряване на културната инфраструктура в града. Програмите ще бъдат финансирани от структурните и кохезионния фонд на Европейския съюз. Сред мащабните проекти са:

- рехабилитация на обекти на културната инфраструктура. Обновяване и прилагане на мерки за енергийна ефективност на културна инфраструктура, включително дворно пространство, достъпна среда и видеонаблюдение;
- реставрация на паметници на културата, включително достъпна среда;
- маркетинг и реклама на културните ценности;
- обновяване на градска среда - благоустройство и реновация на публични пространства, достъпна среда;
- обновяване и енергийна ефективност на спортна, образователна и културна инфраструктура;
- обособяване на спортен развлекателен комплекс „Тежкия полк“, включително и изграждане на спортна площадка;
- рехабилитация на социална и здравна инфраструктура;
- изграждане на детски площадки.

В целия Европейски съюз местните и регионалните власти имат ключови отговорности за политики и дейности, свързани с образованието, културата, младежта и спорта. Те са основни участници в разработването на **регионални научноизследователски и иновационни стратегии**, и в извличането на пълния потенциал на информационните и комуникационните технологии в полза на обществото.

Комисия EDUC предоставя форум за представители на местните и регионалните власти да сведат информация и да обменят добри практики в тези области с други европейски институции. В целия Европейски съюз местните и регионалните власти имат ключови отговорности за политики и дейности, свързани с образованието, културата, младежта и спорта. Те са основни участници в разработването на регионални научноизследователски и иновационни стратегии, и в извличането на пълния потенциал на информационните и комуникационните технологии в полза на обществото.

В комитета на регионите – комисия „Образование, младеж, култура и научни изследвания“ от нашия регион членуват Кмета на Община Шумен и Кмета на Община Никола Козлево.

11. Предназначени ли са някои части от програмата за определени целеви групи (млади хора, малцинства и т. н.)? Уточнете кои са съответните части от програмата, планирана за събитието.

Концепцията на програмата на Шумен „Морето на Шумен - море от култура”, предназначена за кандидатурата на града за Европейска столица на културата през 2019 година, предлага богат набор от културни, артистични и социални събития, целящи увеличаване на включването в културните процеси на различни социални групи, понастоящем изключени от активно участие в културния живот на града. **Тук се включват млади хора, безработни, възрастни, малцинствени групи и хора в неравностойно положение.** Причините за това изключване се дължат и на икономическото състояние на шуменските домакинства, които заделят малка част от средствата за култура. Въпреки предлагането на ежегоден културен календар в Шумен, наситен с разнообразни културни прояви – постановки, концерти, изложби, и др. често духовните потребности губят битката с финансовото измерение. От друга страна – съществува и проблем със самоизключването: въпреки задоволителни средства и начин на живот на отделна група от местното население не се възползва от богатото предлагане на култура в града. Тук се включват работещите граждани, включително и младежите, които задоволяват потребностите си от култура с елементарни забавления и проявяват слаб интерес към друг клас култура. Тук можем да включим и ромите, които избягвайки участие, се затварят в собственото си културно пространство.

Програмата ни „Морето на Шумен – море от култура” съдържа достатъчно открити публични пространства за достъп, които да накарат всички жители и гости на региона ни да се чувстват като у дома си. Даваме шанс на всички активно да участват в създаването и оформянето на тези пространства – заради тях самите, независимо от техния социален статус, възраст, принадлежност.

Събитията в програмата „Морето на Шумен – море от култура” на шуменската кандидатура не могат рязко да разграничат публиките и участниците, за които да са предназначени. Ако формално разграничим публиките и участниците в четири целеви групи – млади хора, възрастни хора, малцинства, хора в неравностойно положение, с уговорка, че това не може да бъде толкова категорично, тогава можем да посочим събития от нашата програма, подходящи за тези обособени целеви групи:

Млади хора – „Вълна от знаци”, водеща програма „Ч=4, Ш=6”; „Вълна от сцени” – водещи програми „Приятелства в различията”, „Зрителна измама”, „Море от таланти”; „Вълна от звуци” – водеща програма „Оркестър+”; „Вълна от цветове” – водеща програма „Палитра”; „Вълна от движения” – водещи програми „Препускане и отмора”, „Изкачване”, „Улични движения”; „Зелена вълна” – водещи програми „Зеленият град”, „Зелена култура”, „Предай енергия”;

Възрастни хора - „Вълна от знаци” – водеща програма „Писмата на народите”; „Вълна от сцени” – водеща програма „Фолклорни посоки”, „Море от таланти”; „Вълна от звуци” – „Музикални диалози”; „Вълна от цветове” – водещи програми „Градът в цветове”, „Палитра” и „Усеждане”; „Вълна от форми” – водеща програма „Градски форми”; „Вълна от движения” – водеща програма

„Трансформирам“; „Зелена вълна“ – водещи програми „Зеленият град“ и „Зелена култура“;

Малцинства – „Вълна от знаци“ – водещи програми „Писмата на народите“, „Шумен на твоя език“, „Нощна литература“; „Вълна от сцени“ – водещи програми „Приятелства в различията“, „Фолклорни посоки“, „Море от таланти“; „Вълна от звуци“ – водеща програма „На покрива на града“; „Вълна от цветове“ – водеща програма „Усеицане“; „Вълна от форми“ – водеща програма „Градски форми“; „Вълна от движения“ – водеща програма „Улични движения“; „Зелена вълна“ – водещи програми „Зеленият град“ и „Зелена култура“;

Хора в неравностойно положение – „Вълна от знаци“ – водеща програма „Нощна литература“; „Вълна от сцени“ – водещи програми „Арт измерения“, „Приятелства в различията“, „Море от таланти“; „Вълна от звуци“ – „Синтез на епохите“, „Оркестър+“; „Вълна от цветове“ – водещи програми „Градът в цветове“, „Усеицане“; „Вълна от форми“ – водещи програми „Фар“, „Преоткриване“, „Градски форми“; „Вълна от движения“ – водещи програми „Препускане и отмора“, „Улични движения“; „Зелена вълна“ – програми „Зеленият град“, „Зелена култура“, „Предай енергия“.

Програмата на Шумен за ЕСК 2019 **„Морето на Шумен – море от култура“** има основна мисия – да ограничи икономическите, физическите и духовните бариери, които възпрепятстват участието в културни събития и изключват цели социални групи.

12. Какви контакти е установил или възнамерява да установи градът или органът, отговорен за подготовката на събитието, с:

- културни оператори от Вашия град?
- културни оператори от останалата част от България?
- културни оператори извън България?

Посочете някои оператори, с които е предвидено да си сътрудничите и уточнете по какъв начин е предвидено това сътрудничество да се осъществи. (На етапа на предварителен подбор отговорът на този въпрос не е задължителен.)

Културни оператори от Шумен

Шумен залага на партньорски отношения с всички културни институти в града. В състава на Организационния съвет за кандидатурата на Шумен за ЕСК 2019, чиито 31 члена бяха предложени от кмета на града и гласувани през 2012 г. с **решение №65 по протокол №7 от 20.02.2012 г.** на заседание на Общински съвет Шумен влизат директорите и ръководителите на всички културни институции в Шумен, творци и будни граждани.

Едни от основните задачи пред Организационния съвет бяха да развие политики и стратегии, насочени към подготовката на Шумен за ЕСК, да съдейства за подобряване на дейностите в сферата на културата, изкуствата и творческите индустрии на територията на Шумен и региона, да координира инициативите между заинтересованите страни в подготовката на успешната кандидатура на Шумен за ЕСК,

да даде становища по международни инициативи, свързани с кандидатурата на Шумен за ЕСК, да обсъди възможности за съвместни дейности със съседни региони по проекти, свързани с кандидатурата на Шумен за ЕСК.

В рамките на поставените задачи членовете на Оперативното звено в началото на 2012 г. проведоха 10 информационни срещи и дискусии с различни фокус групи, една от които бе среща с културни институти. **На нея бяха обсъдени възможностите за подкрепа на кандидатурата на Шумен и пряко участие на представители на културните институти в подготовката ѝ.** Всички директори на арт центрове в града изказаха своята готовност за съвместна работа с Оперативното звено и предложиха свои представители за бъдещи срещи и конкретно участие в подготовката на проекта. **Всеки от културните институти се ангажира с мисията на популяризиране на кандидатурата на Шумен, чрез:**

- включване на логото на кандидатурата на града в рекламните материали на културните институти – афиши, покани, плакати, брошури и др.;
- осъществяване на контакт с международни партньори и привличането им като посланици на кандидатурата на Шумен в Европа и света;
- осъществяване на контакт с български творци в чужбина в различните направления на изкуството и запознаването им с идейния проект на кандидатурата на Шумен;
- посвещаване на бъдещите международни и национални прояви във всеки от институтите на кандидатурата на Шумен. Запознаване на гостуващите състави с мисията на града в надпреварата и привличането им в бъдещи съвместни проекти;
- безрезервно съдействие относно предоставяне на специалисти в различни области на изкуството. Както на творци: режисьори, артисти, художници, диригенти, музиканти, вокални изпълнители, така и на технически професионалисти в областта на културата: осветители, звукорежисьори, сценографи, дизайнери на костюми, театър майстори за нуждите на подготовката на кандидатурата.

Посочените ангажименти и съпричастност към кандидатурата изразиха всички културни оператори в Шумен.

Шумен предостави посоки за размисъл относно атрактивно включване на темата на кандидатурата на Шумен в събитията, организирани през 2012 г. и 2013 г. от културните оператори в града. **Всеки от тях посвети своите мероприятия на кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата за 2019 г.**

Освен с културните институти, Оперативното звено на кандидатурата на Шумен имаше редица срещи с културни организации, сред които неправителствени сдружения, самодейни състави, училищни трупи и оркестри, индивидуални изпълнители. Обмяната на идеи и очертаването на бъдещи посоки на взаимодействие с български и чуждестранни културни оператори бяха сред основните теми на срещите.

Чрез Общински фонд „Култура“ се дава възможност за финансиране на културните оператори, творци и колективи за разработване на проекти във връзка с темата на кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019. Над 200 проекта в различни области на културата и изкуствата с иновативни, атрактивни и нестандартни идеи бяха разгледани и финансирани.

Културни оператори от останалата част на България

Община Шумен, културните институции в града и неправителствените организации са традиционни партньори на прояви от национален и регионален характер със съвместно участие на културни оператори от различни градове.

В рамките на вече утвърдени формати на културни събития от национален характер бяха осъществени срещи и партньорски проекти в областта на изкуството. Сред културните прояви в града, привлекли национално участие се отличава **Международен фестивал „Друмеви театрални празници НОВА БЪЛГАРСКА ДРАМА“**.

Фестивалът ще проведе своето XXIII издание през 2014 г. Той има за цел да стимулира създаването и поставянето на сцена на нови драматургични произведения от български автори, утвърждавайки град Шумен и театъра му като люлка и продължител на традициите на театралното дело у нас.

В своята история на фестивалната сцена са гостували редица театри от България и чужбина. През 2012 и 2013 г. фестивалът бе посветен на кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година. Гостуваха театри от София, Габрово, Пловдив, Враца, Благоевград и др.

Шумен има дългогодишни традиции в обмяната на кадри в областта на културата, особено с младите хора – бъдещето на Шумен. В структурата на Общински младежки дом (ОМД) преподават и водят семинари специалисти в областта на танците от студия и формации от Варна, Русе, Бургас. В ежегодния календар на ОМД се открояват няколко прояви с национален характер:

- Национален конкурс за поп изпълнители „Съзвездие“

Традиционният празник за млади изпълнители от 5 до 25 г. се провежда всеки октомври в Шумен. Форматът събира изявени млади таланти в областта на пеенето от цялата страна – София, Варна, Пловдив, Бургас, Русе, Стара Загора, Горна Оряховица, Велико Търново и др. Авторитетно жури, в чиито състав през годините са били доц. Етиен Леви, композиторите Митко Щерев и Стефан Диомов, вокалният специалист Николай Текелариев и др. присъжда награди в различни възрастови групи. Предстоящият конкурс през октомври 2013 г. е посветен на кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година.

- Национален фестивал „Магията на танца“

Традиционният фестивал на танца предлага конкурсна програма в три жанра: характерни танци, хип-хоп танци и модерен балет. Танцови школи, формации и балети от цялата страна показват своите умения на фестивалната сцена в Младежкия дом. Групи от Варна, Добрич, Бургас, Поморие, Русе, Търговище, Разград, Велико Търново, София са традиционни силни участници във фестивала. Тридневния форум е ежегоден празник на младите в града. Благодарение на тесните контакти с хореографи и ръководители, балетните формации от други градове са чести участници в различни масирани прояви в Шумен – Карнавал на плодородието, концерти на открито и др. Установените приятелски взаимоотношения с тези културни оператори ще бъдат използвани в програмата на кандидатурата на Шумен за ЕСК 2019 г.

В програмата на кандидатурата на града е залегнало тясно сътрудничество с близките областни центрове - Разград и Търговище. Проведени са предварителни разговори с културни институти за участие в събитията на Шумен за 2019.

Културни оператори извън България

Шумен има трайни връзки с градове от Европа, утвърдили се през годините.

Шуменските състави към културни институти в града и региона осъществяват обмен на творчески продукти в цяла Европа.

Едни от най-силните контакти, които ще бъдат използвани са с градовете Дебрецен - Унгария, Браила - Румъния, Алберобело - Италия, Струмица – Македония и др.

13. С какво предложението от Вас проект е иновативен?

Идеята за кандидатстване за Европейска столица на културата през 2019 година е предизвикателство за Шумен и неговите граждани. От самото начало ние се ръководим от принципа да не изключваме, а да включваме, да не отхвърляме, а да приемаме.

Програмата ни има дългосрочна и ясна визия с аргументирана полезност, ориентирана към опазване на околната среда и максимално доближаване до природата.

Иновативността за град Шумен са нестандартните за региона прояви, възможността за досег на гражданите с нетрадиционни, съвременни форми на културни случвания с авангардна визия и ситуираност. Масабоност на културните прояви и масово участие на творци от Европа, страната и града провокират възприятия на културата в непознати за Шумен форми и размери. Програмата **„Морето на Шумен - море от култура”** предоставя на града и региона различни и динамични творчески продукти.

Планираните визуални пътуващи изложби, светлинни и звукови инсталации, холограмни изображения са част от нашия проект за акцентиране върху наслоените пластове култура. Близостта в реално сътрудничество и насочване на младите хора за осъзнаване на наследството са не само като източник на национална гордост, но преди всичко елемент на едно общо европейско наследство.

В разработената концепция за програма визираме сближаване на култури и смесване на идентичност и многообразие, използвайки нетрадиционни форми и новите технологии и виртуалното пространство.

14. Ако Вашият град бъде удостоен със званието „Европейска столица на културата“, какви ще бъдат средносрочният и дългосрочен ефект на събитието от социална и културна гледна точка, както и от гледна точка на цялостното развитие на града?

Отделни аспекти от програмата на Шумен ще имат устойчивост във времето. От една страна това ще бъде постигнато чрез конструирането в града на **много улеснения**

и съоръжения за култура, които ще обновят и надградят културната инфраструктура. Такива проекти са откритите сцени и обособени пространства за култура в различни квартали на града, реконструкция на съществуващи обекти и др. Видим резултат от Европейска столица на културата през 2019 година ще бъде **обновяването и оживяването на основни места за града**, създадените еко маршрути.

Надеждите ни за устойчивост на усилията под формата на **увеличено участие** в културата на жителите на Шумен, са фокусирани върху изпълнението на **дългосрочни културно-образователни проекти**.

Възнамеряват ли общинските власти да направят публична декларация за своите намерения за бъдещата подкрепа на културата за периода след изтичането на годината на събитието?

В България общинските власти са с определена мандатност. Сегашният кметски екип е с втори мандат на управление на града. С решението на Общинския съвет от 2011 г. за включване на Шумен в надпреварата, нашите политици и управляващи единодушно потвърдиха позицията на всички политически партии в града за категорична подкрепа на кандидатурата ни. Ако екипът на общинското ръководство е различен от този, който подготвя и реализира кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата, ние сме уверени, че ще бъде подготвен механизъм на приемственост. В процеса на кандидатурата областният управител на Шумен бе сменен. Въпреки новата политическа власт в тази институция – и новоназначеният областен управител подкрепи категорично Шумен в надпреварата. Тази приемственост и надпартийна ангажираност с темата като една от основните предизвикателства пред Шумен ни изпълва със сигурност за продължаване на мисията Европейска столица на културата 2019 и от следващите управляващи.

15. Как е била планирана и подготвена кандидатурата на града Ви?

Кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година беше подготвена съобразно изискванията на ръководството за Европейска столица на културата през 2019 година и съобразно мястото, което Шумен заема в българската и европейска история.

През 2011 г. Общинският съвет на Шумен взе решение град Шумен да участва като кандидат за Европейска столица на културата през 2019 година. Следвайки това решение местните власти упълномощиха кмета на Община Шумен да преговаря и да подпише споразумения за съвместни действия с други общини от региона. Общинският съвет даде съгласие Община Шумен да финансира предварителната подготовка /изследване, обучение, презентации, рекламни материали, предварителни конкурси и изготвяне на обща програма при подаване на заявлението/. Също така разреши на кмета да внесе предложение за персонален състав на Обществен комитет на кандидатурата на Шумен. Следвайки това решение през 2012 г., **с решение №65 по протокол №7 от 20.02.2012 г.** на заседание на Общински съвет Шумен, бе гласуван избор на **Организационен съвет** за кандидатурата на Шумен за Европейска столица на

културата през 2019 година, който включва 31 члена, сред които - Областния управител на Шумен, Председателя на Общинския съвет, Зам.-кмета по култура, просвета и образование, Ректора на ШУ „Еп. К. Преславски”, Декана на факултет АПВО и КИС към НВУ „Васил Левски”, Началника на РИО на МОН, Председателя на Търговско-промишлената палата, Председателя на Стопанската камара, Председателя на камарата на архитектите, Председателя на Регионалната организация на Съюза на инвалидите в България, Ръководителя на НАИМ на БАН, Председателя на Студентски съвет в ШУ, Председателя на Градски ученически парламент, директорите на всички културни институти, представители на местните медии.

С решение №82 по протокол №8 от 29.03.2012 г. беше приет и правилник за организацията и дейността на Организационния съвет.

Основната цел на Организационния съвет е да организира и координира всички дейности, свързани с кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година. За реализиране на основната си цел Организационният съвет изпълни и следните задачи:

- развii политики и стратегии, насочени към подготовката на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година;
- обобщи и анализира многообразието от интереси и предложения, свързани с кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година;
- съдейства за подобряване на дейностите в сферата на културата, изкуствата и творческите индустрии на територията на Шумен и региона;
- координира инициативите между заинтересованите страни в подготовката на успешната кандидатура на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година;
- изказа мнения по проекти за решения и други нормативни документи, преди гласуването им от Общинския съвет и одобрението им от представителите на местната и регионална власт;
- осъществи наблюдение върху изразходваните средства, свързани с кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година, както и върху рамкови и други споразумения за привличане на допълнително финансиране, чрез програми, проекти, спонсорство и реклама;
- даде становища по международни инициативи, свързани с кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата;
- обсъди възможности за съвместни дейности със съседни региони по проекти, свързани с кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година.

За да се разшири дискусията още повече, председателят на Организационния съвет гласува състав **на Оперативно звено като помощен орган**, чиито 21 членове са представители на различни културни институти, обществени, социални организации и младежи. Оперативното звено се превърна в основен двигател за подготовката на кандидатурата. В изпълнение на взетото решение на 29.12.2011 г. членовете на Оперативното звено, в началото на 2012 г., проведеха 10 информационни срещи и дискусии с различни фокус групи, както следва:

- културни институти;

- неправителствен сектор, сдружения;
- ученици, учители и образователни институции;
- средства за масово осведомяване, творчески индустрии;
- студенти и преподаватели от ВУЗ-ове в Шумен;
- художествени творци, представители на общински администрации, образователни и културни институти във Велики Преслав;
- художествени творци, представители на общински администрации, образователни и културни институти в Нови пазар;
- художествени творци, представители на общински администрации, образователни и културни институти в Каспичан;
- представители на бизнеса;
- организации за социална защита.

Участниците в срещите коментираха предварително разпространен въпросник, като 250 от тях попълниха анкетни карти. Постъпиха много конкретни предложения, които са важна част от програмата на подготовката на града и региона в надпреварата за престижната титла. При попълването на стандартните анкети участниците имаха възможност да структурират по собствена преценка приоритетите във възможни решения и действия, свързани с процеса на кандидатстване. Очерта се специфичен профил на предварителните очаквания за резултатите, дългосрочните ползи и проблемите, свързани с процедурата на кандидатстване. Анкетните форми дадоха и много възможности за конкретни коментари, не само в контекста на кандидатурата на града и региона, а и спрямо много по-широк кръг от въпроси, свързани с икономическо развитие, инвестиции, промотиране, включване на уязвими социални групи, качество на живот и др.

В началото на 2012 г. с решение на Общинския съвет се прие програма с план-сметка за дейностите през 2012 г. по предварителната подготовка за кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година. Очакваните резултати от приетата програма са: създаване на по-добър климат на доверие между местната, регионалната власт, бизнеса и изкуствата; създаване на нови партньорски мрежи, включително и в Европейския съюз; създаване на нови културни продукти, основани на местния начин на живот; подобряване на капацитета за осъществяване на разнообразни дейности, свързани с кандидатурата; осигуряване на допълнителни финансови ресурси за развитие на културните дейности.

На база одобрената от Общинския съвет програма по подготовката на кандидатурата на Шумен дейностите през 2012 г. бяха следните:

1. Аргументиране на мотивите за кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година;
2. Създаване на условия за обществен дебат, посветен на възможностите на Шумен и региона да участват успешно в надпреварата за Европейска столица на културата през 2019 година;
3. Популяризиране на кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година. Създаване на система за информация и комуникация;

4. Присъединяване на общините от региона към инициативата Европейска столица на културата през 2019 година. Подготовка на съвместни проекти;
5. Популяризиране на инициативата, чрез международни, национални и регионални събития, планирани в Културния календар на Община Шумен за 2012 г.;
6. Стажантски програми, програми за привличане на доброволци и хора в неравностойно положение.;
7. Акцентиране върху значимото културно-историческо наследство на региона.;
8. Допълнително финансиране на инициативата;
9. Международно сътрудничество;
10. Медийно партньорство;
11. Допълнителни дейности, съдействащи за подготовката на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 година.

Активната дейност по подготовката на шуменската кандидатура през 2012 година породила необходимостта от създаване на **Обществен комитет. С Решение №144 от 31.05.2012 г. Общински съвет – Шумен гласува персонален състав на Обществен комитет.** В него влязоха 50 представители от бизнеса, почетни граждани, изтъкнати шуменски музиканти, актьори, художници, спортисти, преподаватели, журналисти, общественици – разнесли славата на Шумен и България по света. Тяхната основна мисия се изразява в популяризиране на инициативата Европейска столица на културата през 2019 година и работа по успешната кандидатура на Шумен. Съставът на Обществения комитет е с отворен характер и периодично състава му се увеличава.

За идентичността и разпознаваемостта на шуменската кандидатура за Европейска столица на културата през 2019 година, **през пролетта на 2012 година Община Шумен обяви конкурс за Лого.** От постъпилите над 70 предложения жури излъчи двама победители - носител на първа награда и носител на поощрителна награда. Днес логото на шуменската кандидатура присъства на всички рекламни материали на града ни.

Основен и **решаващ фактор при подготовката** на кандидатурата на града е възможността на жителите на Шумен и региона за **информираност.** Фокус-групите продължиха и през цялата 2012, 2013 година. Информационна кампания обхвана населените места в община Шумен и региона. Заложи се на пътуващата презентация и попълването на анкетни карти. Създаденият интернет сайт на шуменската кандидатура улесни събирането на мнения и предложения и същевременно продължи да информира населението относно етапите на подготовка.

Проучване на обществените нагласи, чрез „Кутия за идеи“ обхвана голям брой млади хора от Шумен /училища, читалища, университет/. Над 130 предложения изразиха намеренията на шуменци. През 2013 година в Шумен успешно се организираха национални състезания по дебати между български училищни отбори. Една от темите, по която младите хора обмениха мнение е „Българските градове-кандидати за Европейска столица на културата през 2019 година”.

При предварителната подготовка се включиха членове на неправителствени организации, доброволци, членове на детския и ученическият парламент в Шумен.

Съществена роля в популяризиране идеята за титлата – „Европейска столица на културата” е рекламната кампания чрез:

- радио, телевизия, рекламни постери, билбордове;
- набор материали, предназначени за гости на града и региона;
- кампания със знаменца с логото на кандидатурата /върху тях, при творчески срещи, чуждестранни и български артисти, преподаватели и културни оператори оставят послания в подкрепа на шуменската кандидатура/.

Всички средства за медийна реклама използват логото на кандидатурата на Шумен.



Знакови събития и годишнини от културния календар на Шумен бяха подчинени на кандидатурата на града за Европейска столица на културата през 2019 година – Международен фестивал „Друмеви театрални празници НОВА БЪЛГАРСКА ДРАМА”, Международни детско-юношески хорови празници „Добри Войников”, Международно биенале по скулптура, Национален конкурс за пианисти и цигулари „Панчо Владигеров”, Национални ученически театрални празници, Национален детски театрален фестивал „Коломбина”, Национален конкурс за изпълнение на унгарска и българска литература, Национален конкурс „Мадарският конник – символ на историческото минало и европейско бъдеще на България”, Национален фестивал на мажоретния танц „Мадарски конник”, Национален студентски литературен конкурс „Боян Пенев”, Национален пленер по живопис, Национален конкурс за поп-изпълнители „Съзвездие”, Селище на историята, подчинено на 200 години от Първото гражданско честване на празника на Кирил и Методий в Шумен, Карнавал на плодородието, Възстановка на битката за Шуменската крепост, Национален конкурс за хора с ментални увреждания „Красиви неоткрити надежди”, 3D светлинно шоу „Символ на първите” и др.

През месец юли 2013 година бе подписано Споразумение между 10-те общини в Област Шумен за съвместни действия и креативни идеи, подпомагащи кандидатурата на Шумен за Европейска столица на културата през 2019 г. Кметовете на общините Велики Преслав, Венец, Върбица, Каспичан, Каолиново, Никола Козлево, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Шумен, както и областният управител на Област Шумен, отчетоха в положителна насока необходимостта от дългосрочна програма за утвърждаването на Шумен като регионален културен център с европейско значение. С подписването на това споразумение, кметовете се ангажират да насочат своите усилия към дейности по интегриране и извеждане на преден план културната идентичност на населените места от региона, като част от богатото европейско културно наследство, и като основа за креативни идеи, подпомагащи кандидатурата на Шумен за титлата „Европейска столица на културата - 2019”.

В хода на подготовката, след провеждане на конкурси, бяха създадени сайт на кандидатурата – www.shumen2019.bg, и фейсбук страница www.facebook.com/shumen2019.

II. Структура на програмата за събитието:

1. Как възнамерява градът да структурира годишната програма ако бъде избран за „Европейска столица на културата“ (насоки, обща тема на събитието, конкретни теми и т.н.)? Каква ще бъде продължителността на програмата? (На този въпрос трябва да се отговори по-подробно на етапа на окончателен подбор.)

Общата тема на събитието е насочена към многообразието от изкуства в модернизирания се град. Програмата обхваща всички посоки на културното различие на града и Европа, обединени в седем теми - вълни, които взаимно се допълват и преплитат.

Насоки

Чрез програмата ни **„Морето на Шумен - море от култура”**, ние насочваме нашите усилия към превръщането на шуменци от пасивни жители на града в активни граждани, част от своята общност. Публичната отговорност и участието в процеси, свързани с обществен интерес ще активизират не само културни събития и програми, но и социални промени. Градът – символ на културна демокрация ще бъде нова платформа за дискутиране на идеята „Европа”. **Културна Европа е общност на споделени ценности.** Но колко от нас се запитват каква е нашата визия за облика ѝ, каква е нашата персонална роля за осъществяването на визията? Програмата **„Морето на Шумен - море от култура”** ще трансформира, провокира чрез култура образ на Европа отвъд езиковите различия, отвъд социалните дисонанси.

Целта на усилията ни е да представим културните индивидуалности в Европа и България не като межкултурно различие, а като интеркултурна среда. Културната пъстрота на Стария континент се представя не като физическа смес, а като химическо съединение. Това е начин за стимулиране към оригиналност и креативност във всички сфери и дейности на духовния и обществен живот, отвъд културните дистанции и предразсъдъци.

Програмата ни през 2019 г. цели да докаже любопитството на култури една към друга, да покаже възможността за устойчивост в културния сектор, да изготви дългосрочни стратегии, да привлече вниманието на медиите.

Предизвикателствата пред нас са да развием межкултурния диалог в пространствата и ритъма на всекидневния живот, и в рамките на спазването на основните свободи. В духа на Европа, ние искаме да организираме гражданския живот и градското пространство по такъв начин, че да могат да се разширяват възможностите за диалог, основан върху свободата на изразяване и принципите на демокрацията. Естествените места и застроената среда са стратегически елементи на социалния живот. Особено внимание трябва да се обърне на дизайна и на управлението на обществените пространства, като паркове, площади, междублокови пространства и железопътни гари. Планирането на градската среда трябва да бъде насочено към създаване на „отворени градове“, с достатъчно публично пространство за срещи. Такива пространства, в идеалния случай, построени със свободен дух и планирани за разнообразни цели, могат да спомогнат за възникването на споделено гражданско чувство за място и межкултурен ангажимент. Културното наследство, класическите културни дейности, културните маршрути, формите на съвременното изкуство, масовата и уличната култура, културата, разпространявана от медиите и Интернет, естествено се пресичат и свързват културите. Изкуството и културата създават изразно пространство отвъд институциите, на равнището на човека, и могат да действат като посредници. Всички заинтересовани участници трябва да насърчават широкото участие в културните и артистичните дейности. Културните дейности могат да играят ключова роля в превръщането на дадена територия в споделено публично културно пространство.

Най-важната цел на вълните от култура в програмата на Шумен за ЕСК 2019 г. е да се инициира колективно търсене на нови форми на изява на изкуствата, вплетени във вълните. Представяйки идеята за море от култури, като необятност, търсене, фантазия, трансформации, ние извеждаме на преден план в кандидатурата на Шумен осмисляне на многообразието в различните му форми като проекция на съвременното разбиране за култура.

Ние искаме **„Морето на Шумен - море от култура“** на ЕСК 2019 в Шумен, ако градът бъде избран, да се използва от артисти, творци, учени, историци и публики за осъществяване на достъпна проекция на различните култури и възможни начини за възприемането им.

Структура на програмата „Морето на Шумен - море от култура“

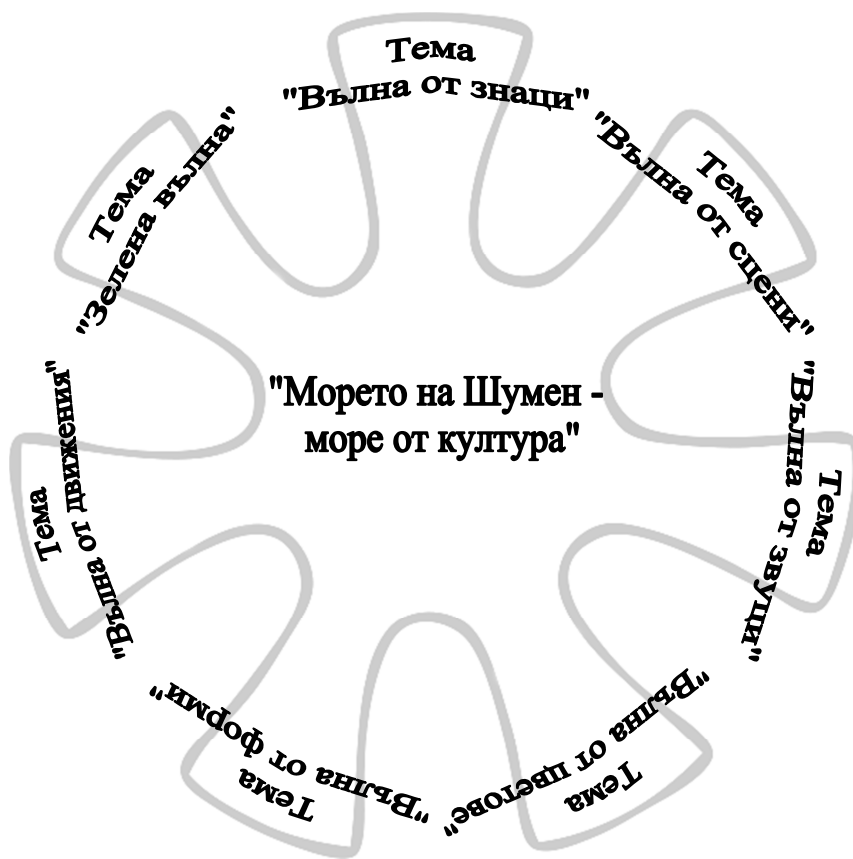
Програмата **„Морето на Шумен - море от култура“** ще се състои в няколко структурни нива:

- Теми;
- Водещи програми;
- Събития.

Идеите, стоящи зад темите и водещите програми, ще осигурят обща платформа за събитията, както и ще дадат цялостен, завършен облик на програмата ни **„Морето на Шумен – море от култура“** през 2019 г. Темите се развиват на основата на:

1. Артистични събития, подготвени от културните оператори в Шумен, региона, България и европейски партньори.
2. Иновативни прояви в различни открити пространства и културни институти.
3. Семинари, уъркшопове и конференции, посветени на темите от програмата.

Програмата на Шумен за ЕСК 2019 ще бъде изградена около седем теми, отъждествени с вълните от **„Морето на Шумен – море от култура“**:



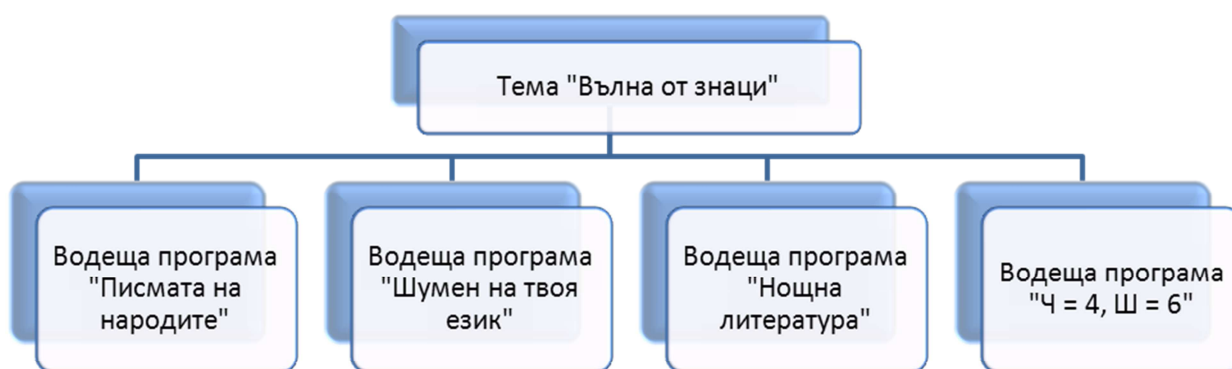
Продължителност на програмата

Подготовката за програмата ще започне през 2015 г. с надграждане на вече съществуващи културни търсения и превръщането им в европейски измерими творчески продукти. Иновативни теми, водещи програми и събития ще се организират през цялата 2019 г. Рамка на програмата са основните два символа – **Фар и Пристан**, символизиращи **начало и край**.

2. Какви основни събития ще се състоят през годината?

За всяко едно, моля да предоставите следната информация: описание на събитието /дата и място / партньори по проекта / финансиране. (На етапа на предварителен подбор отговорът на този въпрос не е задължителен.)

ТЕМА: „Вълна от знаци“



Водеща програма „Писмата на народите“

Писмеността се появява на определен етап от човешкото развитие, възможност за по-добра комуникация между отделните индивиди и различните народи и етноси. Българите са едни от малкото народи, които още от дълбока древност са имали своя писменост - много преди Кирил и Методий и учениците им да създадат глаголицата и кирилицата.

Създаването на глаголицата и кирилицата и започването на усиlena книжовна дейност в Плисковско-Преславската школа в региона на Шумен представлява един важен етап от усъвършенстването на българската писменост и култура. Българският език е узаконен като свещен, наравно с другите три езика, на които се пише Свещеното писание – юдейски, гръцки и латински.

Водещата програма „Писмата на народите“ е **изработване на мащабен по размери пергамент**. За него ще бъде използвана рециклирана хартия от града и региона, която ще бъде изписана с текстове на различни езици. Програмата провокира граждани от европейски столици на културата да запишат на своя език предания, митове, легенди, фамилни истории, притчи, интересни сказания, които да бъдат

изписани художествено върху пергамента. **Той ще опакова 1 300 стъпала, водещи към Фара**, ситуиран на Мемориален комплекс „Създатели на българската държава”.

Партньори: университети, читалищни настоятелства, Обединена школа по изкуствата, Общински младежки дом, Обединен детски комплекс.

Водеща програма „Шумен на твоя език”

„Шумен на твоя език” – **мобилно многофункционално съоръжение**. Решителна намеса в градското пространство, чрез иновативен архитектурен дизайн, заимстващ от характерни форми в града и региона. То изпълнява многобройни културни, образователни и рекламни функции. Съоръжението ще бъде оборудвано с LED екрани и ефектно нощно осветление, снабдено със слънчев панел, захранващ нуждите на инсталацията. „Шумен на твоя език” ще дава **възможност за трансформации**, които символично ще обхващат темите за етническите взаимовръзки, преобразувания, динамичност и миграция.

Партньори: доброволци, културни оператори, архитекти от града и Европа, рекламни мениджъри.

Водеща програма „Нощна литература”

Пърформанси с текстове – поезия и проза от български и европейски автори в необичайно за случване време в открити пространства.

Партньори: театри, университети, Дружество на писателите, Регионална библиотека „Стилиян Чилингиров”, училища, граждани.

Водеща програма „Ч = 4, Ш = 6”

Като част от темата „Вълна от знаци”, програмата „Ч = 4, Ш = 6”, която ще реализираме популяризира употребата на кирилица в интернет пространството. Да спасим нашето културно наследство от загубата на идентичност и да покажем уникалността на кирилицата в Европа. Нейното осъществяване ще бъде пренесено в интернет пространството, с помощта на новите технологии за комуникация. **Събитията са с образователен характер**. Програмата включва **дискусии по един от основните проблеми в интернет писането** – съкращаването на думи и заместването им с графични знаци и цифри. В рамките на програмата **ще се проведат конкурси „СМС послание на кирилица”** и холограмни изображения с участието на граждани от България и Европа.

Партньори: училища, университети, преподаватели, поети, писатели, езиковеди.

ТЕМА: „Вълна от сцени“



Водеща програма „Арт измерения“

Театърът ще бъде основен акцент в програмата „Арт измерения“. Той е **пътуване в пълния смисъл на думата**. Пътуването в „Арт измерения“ има за цел да обедини културата на Западна и Източна Европа. Отправна точка ще бъде италианския град домакин на ЕСК 2019 г., а крайната – Шумен. Това ще се случи с представяне на театрален проект. Театърът в Шумен ще открие своя 164 сезон през 2019 г. Артистичните и културни натрупвания през 164-те години творчески живот ще бъдат основа за надграждане и представяне на **иновативно събитие, обединяващо различни епохи и култури, осъществяващо се едновременно в двата града в Италия и България**, спечелили титлата „Европейска столица на културата“ през 2019 г., със специално разработен сюжет.

Част от събитията във „Вълна от сцени“ и „Вълна от звуци“ ще бъдат представяни в емблематични пространства в региона – Шуменската крепост, дворецовия комплекс и Голямата Базилика в Плиска, стария град и Златната църква във Велики Преслав, крепостта на Мадарското плато и пещерите и др.

Партньори: театри от България и Италия, ДКТ „Васил Друмев“, индивидуални изпълнители.

Водеща програма „Приятелства в различията“

Водеща програма „Приятелства в различията“ цели провеждане на **хепънинг на приятелството** в най-широка форма – от приятелството в семейството, през това в училище, на работното място до приятелството в интернет пространството. Условие за участие е колективното представяне. Участието на приятели от различни етноси, култури и държави в Европа. Провеждане на открито.

Партньори: граждани, неправителствен сектор.

Водеща програма „Зрителна измама”

Програмата „Зрителна измама” е заимствана от илюзията – в изкуството, в градските форми, в представите за култура. Основното мероприятие е осъществяването на **пътуващи програми от огледални театрални диалози и циркови номера**. Възприятие на огледалния образ на случващото се на сцената, чрез система от огледала, в които публиката ще наблюдава изпълненията, без да вижда пряко актьорите.

Във **финалното събитие** в зала ще бъде представен и **танцов спектакъл върху водна повърхност, основан на фрагменти от българската митология**.

Наред с представянето на сцена ще бъдат обособени и пространства за децата, в които ще бъдат представяни детски спектакли с фокусници, криви огледала и др.

Партньори: театри, театрални формации, училища, танцови клубове от страната и Европа, режисьори, сценографи.

Водеща програма „Фолклорни посоки”

Програмата предвижда тридневен **фолклорен празник на открито** през месец юли 2019 г. Ще бъдат използвани не функциониращи военни имоти, върнати във владение на Община Шумен. Открити пространства ще бъдат предоставени за пресъздаване на бита на етносите, населявали региона - евреи, арменци, руснаци, турци, роми, татари и др. **Всеки етнос ще представя характерни занаяти, предмети от бита, обичаи и танци**. „Фолклорни посоки” ще се превърне във възстановка на отминала епоха, до която гостите на проявата ще могат да се докоснат.

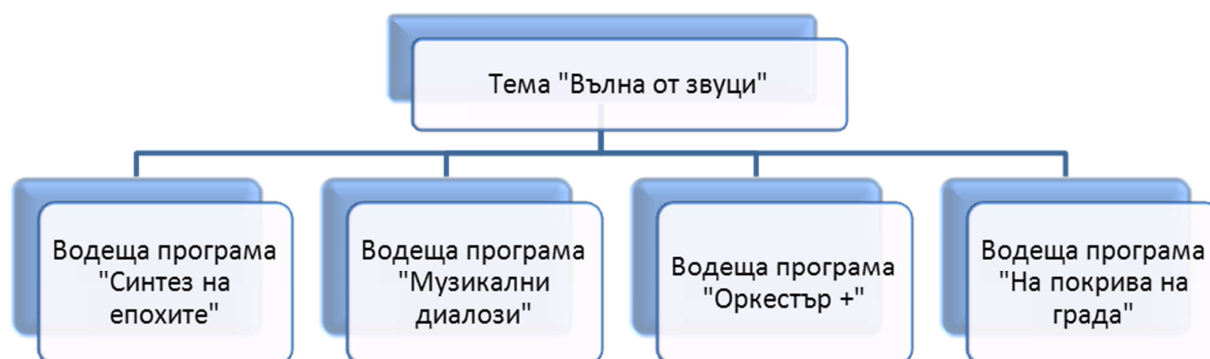
Партньори: читалища, групи и състави за автентичен фолклор от Европа и побратимените с Шумен градове.

Водеща програма „Море от таланти”

Сияен, звучен, шумен, искрящ, многоцветен, пеещ, танцуващ, нестандартен – трябва ни много повече епитети преди дори да се доближим до разнообразието на културния облик на Шумен през 2019 г. **Местни фестивали, концерти и музикални продукции, театрални пърформанси, гостуващи артисти, иновации, еко и спортни инициативи, експерименти, специфичната атмосфера на творческите пространства изграждат програмата „Море от таланти”**. Тя обединява основните събития от седемте вълни, представени с последните технологии в артистичните продукти – **холограмни изображения** и др. Специално за откриване на събитието ще бъде изградена сцена в подножието на нашия символ на програмата – **Фара**, ситуиран на Мемориален комплекс „Създатели на българската държава”. Участниците в откриването ще достигнат до сцената от седем посоки, проекция на броя на вълните. Публиката на събитието има възможност за избор на маршрут и начин за участие. Мобилните програми „Море от таланти” предоставят на артисти от страната и Европа възможност за нестандартни творчески форми в региона на Шумен – НИАР „Мадара”, Велики Преслав, Плиска, Нови пазар, Върбица, шуменското езеро и др.

Събитието е възможност за въображение, алтернативно мислене на артисти от различни възрасти, социални групи, националности от България и Европа.

ТЕМА: Вълна от звуци



Водеща програма „Синтез на епохите”

Програмата „Синтез на епохите” предвижда провеждането на **цикъл от концерти**, обхващащи различните **епохи на европейската музика**. Концертите синтезират различията и многообразието на жанровете и стиловете в музиката. Спектаклите ще бъдат провеждани в различни райони на града и региона, предоставяйки широк достъп до културния продукт - произведения на европейската музика от най-ранните сведения до постмодерните произведения. Иновативното представяне на музикалните творби предвижда както синтез на няколко различни жанрове и стилове, така и синтез на музикално-изпълнителските състави със смесени оркестри.

Партньори: музикални състави, оркестри, фолклорни групи, вокални изпълнители, индивидуални артисти.

Водеща програма „Музикални диалози”

Целта на програмата „Музикални диалози” е представянето на европейски автори, които са имали досег с Шумен. **В различните сезони ще бъдат оформени арт пространства за осъществяване на 4 културни диалога – „Фамилия Доницети”, „Владигеров”, „Михай Шафран”, „Едгар Блюмел”.** При провеждането на всеки от диалозите ще бъдат поканени наследници и последователи на композиторите, както и лауреати на Международния конкурс за пианисти и цигулари „Панчо Владигеров”, допринесли за музикалното развитие на Шумен.

Партньори: симфонични оркестри от страната, Симфониета – Шумен, европейски солисти.

Водеща програма „Оркестър +”

Представяне на творби с участието на симфоничен или духов оркестър + гост изпълнители – джаз композиции, изпълнени от етно състави, оперети под съпровод на фолклорен оркестър, фолк изпълнения със симфоничен оркестър. В този формат се залага конкурс за написване на композиция специално за концертните вечери в цикъла „Оркестър +”. Един от циклите в програмата ще бъде посветен на **представяне на европейска филмова музика**. Във вечерите, посветени на 7-то изкуство ще бъдат канени екипи – режисьори, актьори, сценаристи, създали шедеври в европейското кино.

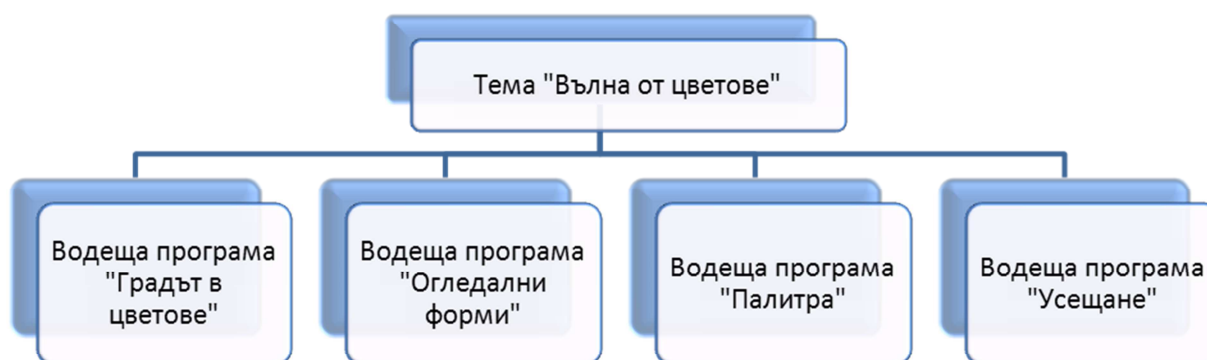
Партньори: оркестри, състави, гост-изпълнители от Европа.

Водеща програма „На покрива на града”

Програмата „На покрива на града” предлага възможност за творчески изяви в различни музикални жанрове на покрива на обществени и жилищни сгради в Шумен. Програмата ще бъде интерактивна, като ще стимулира гражданите на Шумен да проявят активно участие в организирането на концерти в техните сгради – на покриви, тераси и т.н. По този начин концертните изпълнения ще предложат един иновативен поглед върху възприемането на музиката и пространствата за представянето ѝ. „На покрива на града” провокира развиването на съпътстващ проект „На гости с култура”, който допълва и останалите вълни от нашата програма. Предоставяне на частни пространства и домове за културни събития.

Партньори: оркестри, творчески състави, артисти, доброволци, граждани.

ТЕМА: Вълна от цветове



Водеща програма „Градът в цветове”

Инсталация от цветя и храсти в изоставени сгради и междублокови пространства. Възпитание в екология. Нов облик на града, усещане за красота. Цветни картини, изложби от цветя.

Партньори: студенти, алпинисти, доброволци.

Водеща програма „Огледални форми”

Проектът предвижда изработването на арт композиции от отпадъчни материали на алуминиевата индустрия в града. В различни пространства на града ще бъдат ситуирани големи огледални плоскости, в които ще се отразяват градски пространства, улици, сгради. Възможност за пречупване на реалната представа за посока и движение.

Партньори: „АЛКОМЕТ” АД, артисти от страната и чужбина.

Водеща програма „Палитра”

Програмата „Палитра” предполага осъществяването на културни платформи в нетрадиционни пространства – ЖП гара, Съдебна палата, Автогара, болници и т.н. Провокира предоставянето на **частни домове за временни галерии**. В специално изграден регистър в интернет пространството всеки жител на града и региона ще може да регистрира своя дом като арт пространство – посочвайки достъпност, големина и възможности на жилището. Така жителите на града, осъществявайки инициативата, ще бъдат участници и съорганизатори на културните прояви в града.

Изложби в обществени пространства с друго предназначение. Целта ни е културата да се докосне максимално до младата аудитория. Шуменските младежи се забавляват в клубове и дискотеки, които са свикнали да възприемат с характерната им атмосфера. Програмата ще превърне дискотеките в града в **изложбени зали за един ден**. Провокацията е към младите хора за възприемането на „техните” места в друга визия.

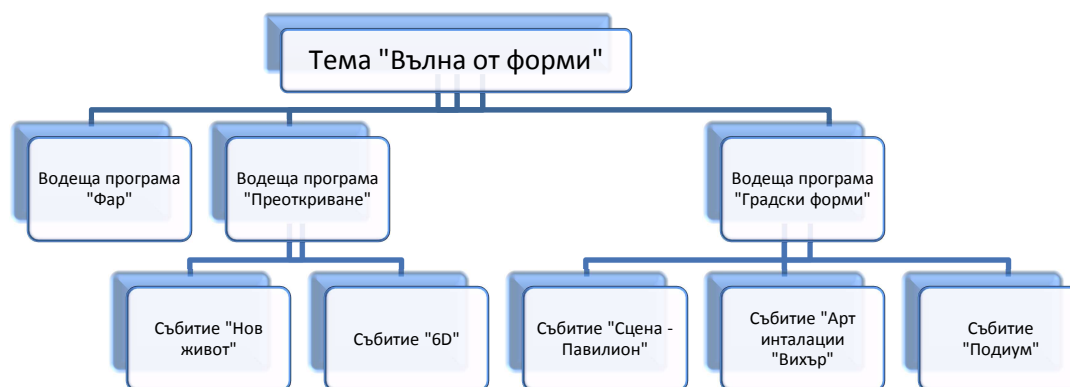
Партньори: клубове, дискотеки, артисти-художници, куратори, граждани доброволци.

Водеща програма „Усещане”

Международен фестивал на кулинарията. Представя съхранените през вековете рецепти за ястия и напитки, като творческо надграждане на идеите от утвърдения Карнавал на плодородието. Нагледните уроци по кулинария на открито и в автентична атмосфера на селските региони в шуменско ще бъдат с участието местни жители, провокира приемственост и нови усещания у гости от региона и Европа. **Уърк-шопи – по винарство, производство на мед, пиво, автентична кухня и т.н.** Представени от клубове по интереси на хора от третата възраст в Шумен, които са над 30 в региона. Наред с българските рецепти, ще бъдат представени и европейски ястия, които са влезли в нашата кухня от години – унгарската торта „Добуш”, турското ястие „Кьопоолу”, руските тестени „Пелмени”, гръцката „Мусака” и др. Европейските участници ще представят типични рецепти за техните региони.

Партньори: клубове по интереси на хора от третата възраст от региона, кулинарни специалисти, европейски гастрономи, производители на мед, винари, доброволци.

ТЕМА: Вълна от форми



Водеща програма „Фар”

Фарът – символ в програмата на Шумен за ЕСК 2019 г. **Инсталацията „Фар”** е позиционирана на Мемориален комплекс „Създатели на българската държава”, чрез художествено осветление и мощен прожектор на върха. Преобразуването на Комплекса провокира ново осмисляне на пространството, случване на културни събития, динамично възприятие.

Партньори: Общинско предприятие за туризъм „Мадарски конник”, архитекти, артисти, технически екип.

Водеща програма „Преоткриване”

1. Събитие „Нов живот”

Осъвременяване и модернизиране на места за сценични проекти и превръщането им в желани и предпочитани от гражданите места за култура – Военен клуб, Младежки дом, Обединена школа по изкуствата „Анастас Стоянов” и др.

Акцент в събитието „Нов живот” е превръщането на Летен театър - Шумен в модерна многофункционална сцена на открито. **Преобразуването на неизползваемата зала, чрез реконструкция я превръща в място за нестандартни и атрактивни прояви на младия европеец.** Творческият процес по реконструкцията ще бъде реализиран след международен конкурс. Чрез програмата „Преоткриване” Летният театър, който е отнет от града в момента, ще предостави още една възможност за културни случвания в преоткрити пространства.

Партньори: студенти, архитекти, инженери, сценографи, специалисти осветители, дизайнери.

2. Събитие „6D“

Вече над 20 г. площад „Освобождение“ е „отнет“ от живота на града и е символ на разруха. Една от „мрачните“ емблеми на пространството е незавършената „Кула“, предвидена за нуждите на далекосъобщенията и пощите. Проектът „6D“ на програмата ни „Морето на Шумен - море от култури“ през 2019 г. ще трансформира рушащото се пространство в един модерен арт комплекс. Идейният проект на програмата „6D“ е този отвор да бъде превърнат в **амфитеатрална пневматично издигаща се сцена**. Програмата ще трансформира в естествен мултимедиен декор и допълващо сценично пространство неизползваемите в момента сгради, чрез светлинни инсталации, мащабни LED дисплеи /светодиодни екрани/. Ще се даде възможност за провеждане на сценични изяви, арт-хепънинги по фотография, инсталации, временни и постоянни експозиции на авангардни продукти. Идейният проект на програмата ни „6D“ ще бъде избран след провеждане на международен конкурс.

Партньори: архитекти от Европа, дизайнери, инженери, техници.

Водеща програма „Градски форми“

1. Събитие „Сцена – Павилион“

Пресъздаване на **архитектурни форми**, характерни за градското строителство през XIX в., когато традиционно в Шумен са се **организирали балове, вечеринки, представления и зрелища**. Сцената-павилион се стационарира в парковото пространство в Градска градина. Безпроблемен достъп за хора в неравностойно положение, индивидуални артисти, камерни оркестри и др.

Партньори: архитекти, дизайнери, инженери, артисти, оркестри, изпълнители.

2. Събитие „Арт инсталации „Вихър“

Символът на коня има пряка връзка с живота на българите. Освен в Глобалния символ на България – „Мадарският конник“, множеството релефи, амулети, вази и украшения с коне в Плиска и Велики Преслав, той присъства и с внушителна фигура в Мемориален комплекс „Създатели на българската държава“.

Символиката на коня в Европа е свързана с присъствието му в живота на повечето народи, обитаващи Стария континент. От митичния кон Пегас, през Троянският кон до коня Росинант на Дон Кихот – конят присъства в културата на европейските държави.

Мобилна арт инсталация с мащабни конски фигури, експонирана в градски пространства. Публиките имат възможност да участва, чрез нови идеи в инсталацията.

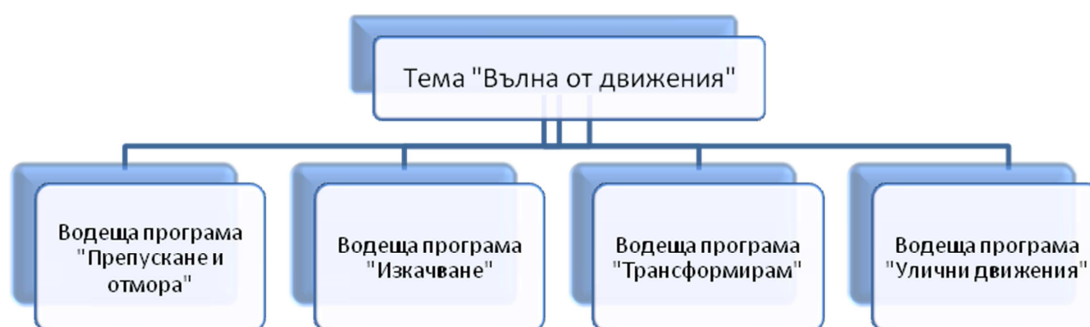
Партньори: студенти-художници, млади артисти, доброволци.

3. Събитие „Подии“

Мобилни „сцени“ за провокация на различни видове изкуства, разположени на непопулярни за културни случвания градски пространства. **Възможност за представяне на авангардни решения.**

Партньори: дизайнери, доброволци.

ТЕМА: Вълна от движения



Водеща програма „Препускане и отмора“

Динамиката на съвременния живот е ежедневно препускане, надбягване с времето, догонване и изпреварване. Програмата „Препускане и отмора“ предлага **пърформанси, пленери, обучения и социални програми за работа с деца с двигателни увреждания, посредством рехабилитационни програми с коне.** „Препускане и отмора“ в небето е атракция с **участието на пара и делтапланеристи** от страната и Европа.

Партньори: социални центрове, рехабилитатори, Хиподром – Шумен, клубове за пара планеризъм от страната и Европа.

Водеща програма „Изкачване“

Програмата „Изкачване“ провокира преоткриване на познати пространства – стъпалата към Мемориален комплекс „Създатели на българската държава“, към Мадарски конник, тесните и стръмни улички в различните части на града. Изграждане на мобилни стени за катерене ще са атракции за шуменци и гостите на града.

Партньори: скаутски клубове от България и страната, НИАР „Мадара“, Мемориален комплекс „Създатели на българската държава“, доброволци.

Водеща програма „Трансформирам“

Трансформираме познати места, улици, сгради, като тяхното преобразуване може да бъде изненадващо. Програмата „Трансформирам“ няма за цел да се намесва

трайно в облика и архитектурата на града. **Провокиране на спонтанен пренос на смисли и възприятия, посредством изместване на характерни предназначения.** Мотото на програмата ще бъде „Трансформирам за ден, за час... за мен!“. Предвиждаме преобразуването на сградата на Община Шумен, Областна администрация, Съдебна палата, ОДМВР, ВиК, Енерго-Про и др. за нуждите на спортни игри и състезания. Включване на подходящи видове спорт – фехтовка, тенис на маса, дартс, бридж, шах, канадска борба, бойни изкуства и др.

Излизане от сградата и промяната на пространството на улицата. Преобразуването на основни пътни артерии в града. Един от емблематичните площи в Шумен носи името пл. „България“, любимо място за срещи на шуменци. От него тръгват 6 лъча – три от булевардите са кръстени на важни исторически обекти – „Мадара“, „Велики Преслав“, „Плиска“. **Превръщането на трите булеварда в място за отдих, срещи и споделяне.**

Партньори: спортисти, граждани.

Водеща програма „Улични движения“

Програмата „Улични движения“ е **алтернативна възможност за движението по улиците на града.** Гражданите и гостите на Шумен ще използват алтернативни методи за придвижване – велосипеди, скейтове, ролери, тротинетки, електрически скутери или просто пеш. **В Деня без петрол** ще бъдат поканени европейски фирми за нови технологии в областта на транспорта в градски условия, които ще представят своите продукти в изложение. Съпътстващо събитие ще бъде **Парад на електро автомобили** в Шумен.

Освободените от автомобили улици в Шумен ще бъдат поле на изява на стрийт спортове и демонстрации.

Партньори: скаути, доброволци, пътнически превози, шуменски фирми за горива и авточасти.

ТЕМА: Зелена вълна



Темата „Зелена вълна“ включва програми, насочени към увеличаването и възстановяването на зелени градските пространства на Шумен, екологични

инициативи, създаване и представяне на изкуство в тези пространства. Тези програми са следните: „Зеленият град”, „Зелена култура” и „Предай енергия”.

Водеща програма „Зеленият град”

1. Събитие „Мрежа от зелени пътеки”

Чрез водещата програма „Зеленият град” на Шумен за ЕСК през 2019 г. се поставя важната цел за свързване на отдалечени и изолирани зелени площи в кварталите и около града, чрез мрежа от екологични коридори – велосипедни и пешеходни алеи. Програмата **„Морето на Шумен - море от култура”** през 2019 г. обхваща всички квартални пространства, обединени в **единна зелена карта на града**. Облагородяването на детските площадки и градинки стимулира активно гражданско участие, чрез обявяване на конкурси за зелени междублокови пространства. В рамките на програмата **ще бъде изработена интерактивна „Зелена карта” на Шумен с обозначени еко и вело маршрути, паркове, алеи, детски площадки, зелени площи, водни каскади, фонтани и подобни**. „Зелената карта” на Шумен ще бъде предоставена за обогатяване и допълване в интернет, както и чрез мултимедийни съоръжения в различни градски пространства. Така всеки гост или жител на града ще може да създава свои маршрути, да споделя впечатления и да предоставя фотографии на еко инициативи.

Партньори: еко организации, скаутски клубове, граждани.

2. Събитие „С велосипед в града”

Велосипедният транспорт е екологично чист и евтин, но не е добре разработен в Шумен. Част от програмата „Зеленият град” предвижда **изграждане на велосипедни паркинги пред училища, обществени и културни учреждения**.

Изграждане на велосипедни маршрути в ПП „Шуменско плато”. Първият от тях е вече стартирал и ще бъде открит през 2014 г. С обособяването и развиването на велосипедните маршрути потокът от туристи ще бъде насочен в определени зони на парка. Така ще се спомогне за съхраняването и опазването от **човешко присъствие на важни екологични системи и застрашени растителни и животински видове**.

Партньори: еко организации, ПП „Шуменско плато”, граждани, доброволци, вело клубове.

Водеща програма „Зелена култура”

1. Събитие „Култура в земните недра”

Векове наред слънцето и водата са ваяли неповторими образци на неживата природа, представени от разнообразни повърхностни и подземни форми, които са силно изразени в района около Шумен. На територията на ПП „Шуменско плато” са най-големите пещери в Североизточна България – над 60 бр. Най-известна от тях е пещера „Бисерна”. Тя е дом на уникална колония от прилепи. Масшабен проект на парка, финансиран от Европейския съюз, ще оборудва „Бисерна” с модерно осветление и два мултимедийни проектора. Единият от тях ще работи посредством капково

разпръскване в 4D формат, като това го прави единствен по рода си в България. Възможностите за проектиране на изображения и кадри са неограничени. **Програмата „Зелена култура” на Шумен през 2019 г. предвижда експонирането на мултимедийни изложби на съвременни автори в пещера „Бисерна”.** Една от основните цели на програмата „Зелена култура” е възприемането на културни събития и обекти в нетрадиционна среда – природни феномени, естествено образували се сцени и пространства.

Партньори: еко организации, ПП „Шуменско плато”, граждани, доброволци, творчески екипи.

2. Събитие „Светилище на траките – концертна зала”

Едно от нетрадиционните пространства за култура в района на Шумен са пещерите в НИАР „Мадара”. Центърът на резервата е около Голямата пещера - скален навес с височина около 30 метра, и намиращата се в близост Малка пещера. И двете природни образувания са давали подслон на най-древното население на Балканите. Поради внушителността и необичайността си, както и заради обилната вода, изтичаща от скалите, те са се превърнали в най-големия култов комплекс на Балканите. В древността траките превръщат Голямата пещера в светилище. Характерната и форма и уникална акустика са предпоставка за провеждането на музикални събития. **Програмата на Шумен за ЕСК през 2019 г. включва поредица от класически концерти и оперни спектакли в НИАР „Мадара”.**

Партньори: НИАР „Мадара”, театри, оркестри и опери от Европа.

3. Събитие „Най-големият лагер за доброволци в Европа”

Със създаването си през 2011 г. Международният скаутски лагер – Шумен се превърна най-големия по своята същност скаутски център в Европа. Когато се възстанови напълно ще може да осигури над 1200 леглови и над 2000 палаткови места. Като инфраструктура и местонахождение е изключително конкурентен с други европейски центрове. Намира се на Шуменското плато, което му дава изключителната възможност за достъпност и международни еко инициативи в духа на доброволчеството. Такива прояви в програмата през 2019 ще бъдат **международни семинари и доброволчески акции в региона на Шумен, насочени към опазване на еко разнообразието** и възпитаване у младите на еко култура.

Партньори: Скаутски клуб „Мадарски конник”, Международен скаутски лагер – Шумен, училища, университети, доброволци.

4. Събитие „Сини концерти”

Пространствата около най-големия воден басейн до Шумен – Шуменското езеро и река Поройна предполагат провеждането на културни събития, използващи природните дадености на региона. В миналото езерото се използва активно за отдих и водни спортове. Идеята на програмата **„Морето на Шумен - море от култура”** през 2019 г. е възраждането на популярността на езерото сред шуменци и гостите на града, както и провокиране на културни събития около преминаващата през града река. За

целта ще бъде изградена плаваща сцена за изяви, подходяща както за културни, така и спортни прояви.

Партньори: артисти, музиканти, графични дизайнери.

Водеща програма „Предай енергия”

1. Събитие „Чиста енергия”

Актуална тема на града и региона е опазването на околната среда и откриване на алтернативни източници на енергия. Програмата „Предай енергия” провокира жителите на града от различни възрастови и социални групи за участие в процес на създаване и съхранение на енергия. **Тя предвижда изграждането на специализирани уреди за спорт на открито, ситуирани в детски площадки, паркове и междублокови пространства.** Уредите позволяват генерирането и акумулирането на енергия, чрез механичната дейност от спортването. Това е начин, акумулираната енергия да бъде използвана за осветлението и създаване на звукови ефекти в съответното пространство. Програмата ще даде възможност за изява на гражданска позиция за опазване на природните ресурси и търсене на възможности за алтернативни източници на енергия. Ще бъдат привлечени водещи европейски компании за производство на алтернативни източници на енергия.

Партньори: спортни клубове, училища, фитнес инструктори.

2. Събитие „Рециклиране”

Създаване на **арт инсталации от хиляди въртележки, изработени от рециклирани материали.** Дейност с участието на деца от Шумен и региона. С откриването на инсталацията **ще се изключи осветлението на града за 7 минути** под мотото „И аз спасявам Земята”. Инсталацията ще се освети само от прожектори, задвижвани на принципа на динамото.

Партньори: обществеността на града.

График на събитията по програмата „Море на Шумен – море от култура”

№	Тема, водещи програми	Месец на провеждане											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1.	„Вълна от знаци”												
	„Писмата на народите”	X	X	X	X	X	X						
	„Шумен на твоя език”				X	X	X	X	X	X	X	X	X
	„Нощна литература”					X				X			

	„Ч=4, Ш=6”	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2.	„Вълна от сцени”	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	„Арт измерения”					X	X	X	X	X	X		
	„Приятелства в различията”				X				X				
	„Зрителна измама”		X		X							X	
	„Фолклорни посоки”							X					
	„Море от таланти”						X						
3.	„Вълна от звуци”	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	„Синтез на епохите”	X			X						X		X
	„Музикални диалози”			X		X				X		X	
	„Оркестър+”						X						X
	„На покрива на града”							X	X				
4.	„Вълна от цветове”	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	„Градът в цветове”		X							X			
	„Огледални форми”				X	X	X	X	X	X	X	X	X
	„Палитра”						X				X		
	„Усещане”										X		
5.	„Вълна от форми”	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	„Фар”	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	„Преобразуване”					X	X	X	X	X	X	X	X
	„Градски форми”	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6.	„Вълна от движения”	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	„Препускане и отмора”			X				X	X	X			
	„Изкачване”	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	„Трансформирам”						X	X	X				
	„Улични движения”					X				X			
7.	„Зелена вълна”	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

	„Зеленият град”	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	„Зелена култура”				X	X	X	X	X	X			
	„Предай енергия”				X	X	X	X	X	X	X		

3. Как градът планира да избере проектите/събитията, които ще бъдат включени в програмата за годината? (На етапа на предварителен подбор отговорът на този въпрос не е задължителен.)

Събитията, включени в програмата ни са избрани от специално сформирано артистично обединение. В него има представители от водещи сектори в културата – литература, музика, изобразително изкуство, театър, медии, културни и образователни институти, както и представители от съответното звено за култура към общинската администрация в Шумен.

Изборът на събития, предложени от различни творчески обединения, и включени в програмата „Морето на Шумен – море от култура” на шуменската кандидатура за ЕСК 2019 се базират на:

1. Висока художествена стойност;
2. Иновативност;
3. Устойчивост и продължителност във времето;
4. Оригиналност на темите и средствата за артистично изразяване;
5. Връзка между концепцията на програмата ни с екологията.

III. Организиране и финансиране на събитието:

1. Организационна структура

1.1 Какъв вид структура³ е предвидена за организацията, отговорна за изпълнението на проекта? Какъв вид взаимоотношения ще поддържа тя с градските власти? (На този въпрос трябва да се отговори по-подробно на етапа на окончателен подбор, по-конкретно като бъдат включени статутът на организацията, числеността на персонала, автобиографиите на отговорните лица, информация за финансовия и управленския капацитет, както и графика на структурата с коментари за съответните отговорности на различните нива).

Сдружението „Различният Шумен”, чиито членове участваха в подготовката на програмата за кандидатурата на града ни, ще бъде активен партньор, ако на Шумен бъде присъдено званието Европейска столица на културата през 2019 г. Членовете на сдружението ще предложат създаването на Секретариат, който ще осъществява координацията с градските и регионалните власти..

³Горепосочената структура се отнася за организацията, която ще осъществява връзка с Европейската комисия, по-специално по време на етапа на мониторинг, в случай че званието бъде присъдено на града.

1.2 В случай че в събитието е включена област в околностите на града, как ще бъде организирана координацията между представителите на съответните местни и регионални власти?

Секретариатът на „Различният Шумен“, осъществяващ програмата на Шумен през 2019 г., ще инициира създаването на комисия, в която ще бъдат представени 10-те общини в област Шумен, подписали Споразумение за сътрудничество от юли 2013 г. Работата на комисията ще бъде насочена към координация на взаимодействието с местните власти в региона. Дейността на комисията ще бъде подпомогната от създаването на Обществен съвет, включващ представители на културни оператори и творчески екипи от всички общини в област Шумен. Изнесени приемни в арт среди – галерии, театри, музеи и др. на ротационен принцип ще събират и обобщават информацията от гражданите относно техните предложения и оценки за организацията на Шумен 2019 г. Възможност за споделяне на лични мнения на интернет страницата на организацията ще провокира обществените дебати.

1.3. Въз основа на какви критерии и при какви условия е бил или ще бъде избран художественият директор на събитието? Какъв е или какъв ще бъде неговият/нейният профил? Кога той/тя ще встъпи в длъжност? Какви ще бъдат неговите/нейните компетенции? (На този въпрос трябва да се отговори по-подробно на етапа на окончателен подбор.)

Художественият директор на програмата „**Морето на Шумен – море от култура**“ на Шумен през 2019 г. ще бъде избран, чрез обявяване на национален конкурс. Изискванията към кандидатите ще са:

1. Личност, свързана с Шумен;
2. Завършено висше образование, квалификационна степен „магистър“ в областта на изкуствата или хуманитарните науки;
3. Професионален опит в управление на процеси в културата – минимум 3 години;
4. Опит в организиране на културни събития;
5. Работа с проекти в областта на културата;
6. Опит в младежките дейности;
7. Реализиране на иновативни културни събития;
8. Владее на английски език. Предимство – свободно общуване на някой от официалните 23 езика в ЕС;
9. Авторитет сред културните оператори в Шумен;
10. Комуникативна компетентност и умение за работа в екип;

Конкурсът ще бъде проведен в два етапа.

2. Финансиране на събитието:

2.1: Какъв е обемът на годишния бюджет за култура във Вашия град през последните 5 години (без разходите, свързани с кандидатурата за „Европейска столица на културата“).

Попълнете таблицата:

година	Бюджет за култура на града (в евро)	Бюджет за култура на града (% от общия годишен бюджет на града)
-4	2 059 459	7,17
-3	1 931 528	6,68
-2	2 395 287	7,71
-1	2 067 777	7,65
текуща	1 966 628	7,04

2.2 Обяснете как ще се формира бюджетът на събитието (финансиране, специално предвидено за събитието).

Моля попълнете таблицата.

Общо разходи предвидени в бюджета (в евро)	Оперативни разходи (в евро)	Оперативни разходи (%)	Капиталови разходи (в евро)	Капиталови разходи (%)
56 978 000	15 978 000	28,04	41 000 000	71,96

В случай, че градът предвижда да съфинансира събитието от годишния си бюджет за култура, посочете каква част от бюджета ще бъде преразпределена за събитието, като започнете от годината на подаване на кандидатурата и стигнете до 2019 г. включително (в евро).

Общо приходи предвидени в бюджета (в евро)	От бюджета на публичния сектор (в евро)	От бюджета на публичния сектор (%)	От частния сектор (в евро)	От частния сектор (%)
56 978 000	56 922 000	99,9	56 000	0,1

Приходи от публичния сектор	(в евро)	(%)	Планирано/осигурено финансиране (моля уточнете)
Правителство	14 900 000	26,15	планирано
Град	6 532 000	11,46	планирано
Област	-	-	-
ЕС	35 490 000	62,29	планирано
други	56 000	0,10	планирано

2.3 Обяснете как ще бъде разпределен бюджетът за оперативни разходи, свързани със събитието "Европейска столица на културата".

Моля попълнете таблиците:

А) Общо оперативни разходи

Оперативни разходи (в евро)	Разходи за програмата (в евро)	Разходи за програмата (%)	Реклама и маркетинг (в евро)	Реклама и маркетинг (%)	Заплати, непреки, административни разходи (в евро)	Заплати, непреки, административни разходи (%)	Други (уточнете)
15 978 000	7 161 000	44,82	812 000	5,15	7 965 000	49,85	40 000

Б) Времени график за извършване на оперативните разходи

Времени график на разходите/година	Разходи за програмата (в евро)	Разходи за програмата (%)	Разходи за реклама и маркетинг (в евро)	Разходи за реклама и маркетинг (%)	Заплати, непреки, административни разходи (в евро)	Заплати, непреки, административни разходи (%)	Други
2014	800 000	-	10 000	-	1 000 000	-	-
2015	800 000	-	12 000	-	1 000 000	-	-
2016	1 000 000	-	140 000	-	1 230 000	-	-
2017	1 000 000	-	100 000	-	1 530 000	-	-
2018	1 500 000	-	200 000	-	1 560 000	-	20 000
2019	1 561 000	-	250 000	-	1 575 000	-	20 000
2020	500 000	-	200 000	-	70 000	-	-

2.4 Общо капиталови разходи

Капиталови разходи (в евро)	Финансиране изграждането на нова или обновяване на съществуващата културна инфраструктура (музеи, галерии, театри, концертни зали, центрове за изкуство и т.н) (в евро)	Разходи за обновяване на друга градска инфраструктура (обновяване на площади, градини, улици, благоустройство на обществените пространства и т.н) (в евро)	Инфраструктура (инвестиции в метролинии, железопътни линии, пристанища, пътища и т.н.) (в евро)
41 000 000	15 000 000	26 000 000	-

Включете, ако е приложимо, таблица, която да уточнява какъв размер на средствата за какъв капиталов разход ще бъде изразходен за периода от подаването на кандидатурата до 2019 г. включително.

Средствата за капиталови разходи в преобладаващата си част са планирани в Интегрирания план за развитие на Община Шумен за периода 2014 – 2020 г. и зависят от договорените средства за оперативни програми през цитирания период.

Практика в Община Шумен е да кандидатства по всички отворени схеми, като успеваемостта на общината е 89 %.

2.5 Гласували ли са вече или поели ли са някакви финансови ангажименти публичните финансови органи (община, област, държава)? Ако не, кога се очаква да стане това?

На заседание на Общински съвет – Шумен през месец юни 2012 г. беше приета Общинска програма за дейностите по подготовката на Шумен – кандидат за Европейска столица на културата през 2019 г. В тази програма бяха планирани 106 000 лв. През юли 2013 г. беше приет Интегрирания план за развитие на Община Шумен за периода 2014 – 2020 г. В него са планирани намеренията на Общината за капиталови разходи за посочения период. Очакваме общините от Област Шумен и държавата да поемат финансови ангажименти към проекта на етапа на окончателен подбор.

2.6 Какви са плановете за привличане на спонсори на събитието?

Община Шумен предвижда да разработи програма за привличане на спонсори на събитието.

2.7 Съгласно какъв времеви график ще бъде получено финансирането от града и/или от органа, отговарящ за подготовката и изпълнението на събитието "Европейска столица на културата", ако градът получи званието „Европейска столица на културата“? Моля попълнете таблицата.(На етапа на предварителен подбор отговорът на този въпрос не е задължителен.)

Източници на финансиране, които ще се използват за покриване на оперативните разходи:

Източник на финансиране	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ЕС	-	-	-	-	260 000	380 000
Правителство	1 500 000	1 500 000	1 800 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Град	310 000	312 000	470 000	620 000	1 000 000	1 000 000
Област	-	-	-	-	-	-
Спонсорство	-	-	-	10 000	20 000	26 000
Други	-	-	-	-	-	-

Източници на финансиране, които ще се използват за покриване на капиталовите разходи:

Източник на финансиране	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ЕС	-	-	7 650 000	12 750 000	12 750 000	1 700 000
Правителство	-	-	900 000	1 500 000	1 500 000	200 000
Град	-	-	450 000	750 000	750 000	100 000
Област	-	-	-	-	-	-
Спонсорство	-	-	-	-	-	-
Други	-	-	-	-	-	-

2.8 Каква част от общия годишен бюджет на града/общината имате намерение да бъде отделен за култура след приключване на събитието “Европейска столица на културата” (в евро и като % от общия годишен бюджет)

След приключване на събитието “Европейска столица на културата” общината има намерение да отдели от общия си годишен бюджет 2 500 000 евро, което съставлява 7,9 % от общия ѝ годишен бюджет.

IV. Градска инфраструктура

1. Какви предимства има градът от гледна точка на достъпността (регионален, национален и международен транспорт)?

Изградената инфраструктура предполага достъп по двата вида сухопътен транспорт – железопътен и автомобилен. На 66 км. се намира Аеропорт и Порт Варна, а на 112 км. е пристанище Русе, на 127 км. пристанище и летище Бургас. Транспортната инфраструктура (републиканските и общински пътища) са в голям процент рехабилитирани. През 2012 г. със средства от общинския бюджет и по програма ИСПА бяха преасфалтирани главните входни и изходни артерии на града, както и основните булеварди.

Автомагистрала „Хемус” преминава в непосредствена близост до Шумен и населените места от региона. През месец август 2013 г. беше открита нова 8-километрова отсечка от магистралата край Шумен, която значително улесни трафика на автомобили по отсечката София – Варна.

В региона е добре развит железопътния транспорт. Всички общини в областта имат железопътни гари. ЖП гара Шумен е важна точка в железопътния транспорт в България, разположена на линията София-Варна, с връзки за всички големи градове в страната - Русе, Пловдив, Стара Загора и др. Пътуването с влак е предпочитан транспорт сред студенти, ученици, работещи млади хора, поради достъпната цена на билети.

2. Какъв е капацитетът на града по отношение на туристическото настаняване?

Град Шумен предоставя различни форми на алтернативен туризъм за българското население. Близостта до старите столици е предпоставка за развитието на културен туризъм. Градът е и притегателен център за познавателен и археологически хоби туризъм, поклоннически, винен и екотуризъм. Шуменското плато и региона предлагат възможност за спелеоложки, велосипеден, пешеходен, образователен и селски туризъм, скално катерене, спортно ориентиране, парапланеризъм, езда, планинско колоездене и алпинизъм.

От 2004 г. в града функционира туристически културно-информационен център, който управлява туристическите обекти и услуги, включването им в национални и международни мрежи и рекламата и промотиране на дестинацията. От 2010 г. на територията на Община Шумен работи Общинско предприятие за туризъм (ОПТ) „Мадарски конник”. То има за цел да популяризира и рекламира региона при участие в туристически борси в страната и чужбина, да популяризира различните форми на алтернативен туризъм и подчертаване на уникалността на природата ни. ОПТ поддържа партньорско взаимодействие с туристическите организации и компании от страната и побратимените градове в Европа и света. Дружеството извършва диверсификация на туристическите дейности с осъществяване на постоянни атракции – „Прабългарска юрта – история, бит и обичаи на прабългарите”. ОПТ „Мадарски конник” стопанисва Възрожденския комплекс в Шумен, който представлява самобитна по рода си улица, съхранила освен духа на миналото и добре поддържани къщи и обекти – паметници на културата.

Град Шумен предлага на гостите на града разнообразна туристическа инфраструктура и места за отдых. В града дейност осъществяват ниско и висококатегорийни обекти, разположени неравномерно в градската структура. Обектите са концентрирани в централната градска част и Шумен-юг. През декември 2012 г. в област Шумен са функционирали 35 средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла – хотели, мотели, къмпинги, хижи и други. Броят на стаите в тях е 637, а на леглата – 1166. Броят на категоризираните с една и две звезди е 23, като над 52 % от тях са на територията на община Шумен. Статистическите данни за 28-те области показват, че през декември 2012 г. по общ брой на категоризираните с над 10 легла, функционирали през месеца обекти, област Шумен се нарежда на 16-то място.

3. Какви проекти предстои да бъдат осъществени между настоящия момент и 2019 година, от гледна точка на градската и туристическата инфраструктура, включително обновяване/ремонтни дейности? Какъв е планираният времеви график за осъществяването на тези дейности? (На етапа на предварителен подбор отговорът на този въпрос не е задължителен.)

Община Шумен е в период на реализация на два мащабни проекта, финансирани от фондовете на Европейския съюз, свързани с развитието на регионалния туризъм.

1. „Оттука започва България” – проект за подобряване на туристическата инфраструктура и повишаване на атрактивността;

2. „Корените на България” – проект за маркетингова стратегия и рекламни дейности свързани с популяризиране на дестинацията „Туристически регион Шумен”.

Направеният анализ на потребностите от строителство на нова и обновяване на съществуващата културна инфраструктура в региона и публичното обсъждане и дебат, ще послужат за изготвяне на Програма за приоритетни инвестиции, чието обезпечаване ще се търси от Правителството, структурни фондове, публично-частно партньорство, доброволни инициативи и други форми.

Шумен подготвя анализ на съществуващото архитектурно културно наследство и на възможностите чрез реконструкция, реставрационни и ремонтни дейности то да се впише адекватно в градската среда.

Подробен анализ на възможностите за адаптиране на бази и помещения общинска и държавна собственост за целите на културната инфраструктура ще ни даде ясна представа за посоката на развитие. В изпълнение на тази мярка ще бъдат направени конкретни предложения за предоставяне за стопанисване и управление от страна на общините на изоставени обекти, собственост на Министерство на отбраната и Министерство на транспорта.

Град Шумен има изготвен Интегриран план за развитие през периода 2014 – 2020 г. Визията за развитие на града гласи: „Град Шумен - предпочитан за живот образователен, туристически и бизнес център с модерна инфраструктура, икономически просперитет и запазени природни и културни ценности”. През този програмен период Община Шумен ще разработва десетки проекти за подобряване на културната инфраструктура в града. Програмите ще бъдат финансирани от структурните и кохезионния фонд на Европейския съюз. Сред мащабните проекти са:

- рехабилитация на обекти на културната инфраструктура. Обновяване и прилагане на мерки за енергийна ефективност на културна инфраструктура, включително дворно пространство, достъпна среда и видеонаблюдение;
- реставрация на паметници на културата, включително достъпна среда;
- маркетинг и реклама на културните ценности;
- обновяване на градска среда - благоустройство и реновация на публични пространства, достъпна среда;
- обновяване и енергийна ефективност на спортна, образователна и културна инфраструктура;
- обособяване на спортен развлекателен комплекс „Тежкият полк”, включително и изграждане на спортна площадка;
- рехабилитация на социална и здравна инфраструктура;
- изграждане на детски площадки.

V. Комуникационна стратегия:

1. Каква комуникационна стратегия възнамерява да приложи градът за събитието „Европейска столица на културата“?**(На този въпрос трябва да се отговори по-подробно на етапа на окончателен подбор, по-специално по отношение на медийната стратегия, както и във връзка с привличането на публиката и мобилизация на местните жители. На етапа на окончателен подбор следва да се**

отдели специално внимание на планираните или осъществени партньорства с печатните медии и със сектора на аудиовизуалните медии с оглед осигуряване на медийно покритие на събитието и на плановете, свързани с тази стратегия).

Шумен е град с развита медийна инфраструктура и сериозни традиции и потенциал в областта на медиите. За сериозния технологичен и човешки ресурс е показателен фактът, че на 15.09 1995 г. тук за първи път в България стартира Общинска телевизия Шумен. Нарушен е телевизионният монопол на БНТ с първата емисия в ефир на новосъздадената телевизия.

Шумен разполага с потенциал от обществени и частни медии (местни, регионални и национални), които покриват информационните нужди на вътрешните и външните публики.

На територията на града и региона функционират следните медии, които могат да осигурят успешна комуникационна стратегия:

Радио Шумен - (Регионална радиостанция – част от системата на БНР), което покрива територията на Североизточна България. Радиото разполага с голям екип от професионални журналисти, кореспондентска мрежа в големите български градове на посочената по-горе територия.

Регионални офиси на Дарик Радио и Радио Фокус - и двата офиса са част от двете големи национални информационни радиостанции, които разполагат със собствени журналистически екипи и емитират собствена програма в цялостните програмни схеми на двете национални радиостанции.

Форте Радио – Радио за града и региона с висока разпознаваемост и рейтинг, емитиращо информационно-музикални програми. Една от първите частни радиостанции в България след 1989 г.

Общински медиен център (Телевизия Шумен) – Телевизията излъчва своите емисии в ефир и е включена в пакетите на големите национални кабелни оператори. Разполага със собствени екипи и подготвя информационни и публицистични програми.

Телевизия 6 – Частна телевизия, излъчваща програмите си чрез кабелните оператори. Разполага със собствени екипи за информационни и публицистични програми.

Телевизионно студио „Трима“ и Телевизионна къща „Николов“ – Това на практика са кореспондентските центрове за големите национални телевизии БНТ, Нова телевизия, БТВ, ТВ 7. Изключителният професионализъм на екипите им гарантира досега всекидневното присъствие на новини и репортажи от Шумен и региона в националния ефир и на практика може да осигури в бъдеще включването на ефира на най-големите телевизии в комуникационната стратегия.

Вестник „Шуменска заря“ – Всекидневник за града и региона с повече от 50-годишна история. Един от малкото регионални вестници в България, който успешно се справя с промените на медийния пазар. По популярност, тираж и разпознаваемост се нарежда на второ място, след пловдивския „Марица“, сред регионалните печатни медии.

Вестник „Топ Новини“ – Всекидневник за Шумен, Търговище и Разград, разполагащ с професионален екип и кореспондентски офиси в съседните на Шумен областни градове.

Шум.бг – Информационен сайт. Първата „нова медия“ с всекидневна постоянна аудитория от над 5000 души. Изключително разпознаваема сред младите хора на града, даваща оперативна информация в реално време.

Към посочените по-горе медии могат да се добавят и информационни сайтове.

В Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ от 10 години се обучават студенти в специалностите „Журналистика“ и „Връзки с обществеността“. Студентите от университета се включват в работата на шуменските медии и са отличен ресурс за популяризиране на инициативи и дейности сред младите хора на града.

Община Шумен разполага със собствена и добре позиционирана система от съоръжения за външна реклама (билбордове), разположени в ключови точки на територията на града, които също ще бъдат част от комуникационната стратегия.

Шумен ще разчита на медийното партньорство с национални и световни медии, които ще популяризират реализирането на програмата на града за 2019 г. Възможността за промотиране на домакинството на Шумен през 2019 г. ще бъде използвана пълноценно и в международен аспект. Ще се установят медийни партньорства с национални медии, част от световни медийни компании.

Ако Шумен спечели титлата ЕСК през 2019 ще се създаде постоянно действащ прес-център, който ще отговаря за медийното отразяване и ПР на програмата на Шумен.

2. Как градът планира да осигури видимостта на Европейския съюз, който присъжда званието?

Достигането до всички граждани на достоверна и качествена информация за случващото се в ЕС, за слабите и силни страни в осъществяването на различните посоки на дейности – икономика, образование, култура е печелившият фактор за успеха на присъденото звание. Видимостта на ЕС в програмата на Шумен в рамките на 2019 г. ще бъде достигната чрез включване на различни елементи от графичните изображения, характерни за ЕС в продуктите на културната програма на града.

Значимо място във видимостта и изграждане образа на ЕС в региона и страната заемат медиите. Регионалните медии имат сериозен опит в популяризиране на реализирани проекти на ЕС. Рекламната стратегия на Шумен за 2019 г. ще осигури видимостта и характеристиките на ЕС в привличане на нови публики с различен социален, икономически и възрастов статус.

VI. Вътрешна оценка и мониторинг на събитието:

Възнамерява ли градът да създаде специална система за мониторинг и оценка:

- на въздействието на програмата и нейните резултати?
- на финансовото управление?

Комисия за мониторинг и оценка ще осъществява наблюдение на дейностите и резултатите от тях. Комисията е независим орган, който ще отчита своята дейност, чрез доклади пред Обществения съвет. Устройственият правилник за дейността ѝ ще се съгласува с Обществения съвет.

Специално създадената Комисия ще осъществява мониторинг и оценка по следните основни индикатори:

1. Брой на решенията на общинските и държавни структури, свързани с приемането на наредби, правилници и др. документи, относно домакинство на Шумен на Европейска столица на културата 2019.

2. Процент на нарастване на финансовата помощ за функция „култура” в общинските бюджети.

3. Брой на граждани, обхванати в различни дейности, свързани с гарантиране на достъпа им до културни забележителности и художествени събития.

4. Брой на естетизирани сгради и пространства.

5. Брой обучени специалисти в областта на културата.

6. Брой организирани и проведени промоционални и застъпнически кампании за привличане на нови инвестиции в региона.

7. Брой нови, опростени и прозрачни административни процедури за участниците в културното производство.

8. Брой на организираните ежегодни фестивали, художествени събития, брой на участващи художествени творци, публика и представяне на нови художествени произведения в тях.

9. Брой на културните организации и институти, предприели дейности за повишаване на квалификацията на работещите в тях.

10. Процент на увеличаване на достъпа до информация за възможностите за участие в европейски програми и фондове на местно, регионално, национално и международно ниво.

11. Брой и процент на успешно реализирани проекти от фондовете на ЕС.

12. Брой на пространствата и зоните за културна и художествено-творчески дейности.

13. Брой на изградените или обновени обекти за култура.

14. Брой на изградените паметници и монтирани скулптурни пластики.

15. Брой на възстановените сгради - паметници на културата.

16. Брой експонирани и социализирани обекти на културно-историческото наследство.

17. Брой на организациите и институтите, участващи в културни дейности.

18. Размер на инвестициите, привлечени във функция „култура” от бюджетни и извънбюджетни източници.

19. Брой на заетите в културния сектор и творческите индустрии.

20. Брой на местата в залите за културни дейности (театър, кино, опера, концерти, балет).

21. Брой и изпълнение на новаторски и дебютни творчески проекти.

22. Брой на отличените с национални и международни награди художествени творци.

23. Брой на създадените и наградени изследвания, посветени на историята на Шумен и региона и наградените автори.

24. Процент на увеличаване на публиката на художествените събития.

25. Брой на създадените интернет сайтове, посветени на културата на Шумен на няколко езика.

26. Брой на създадените „онлайн” услуги и възможности за достъп до културни събития

27. Брой на посетителите на интернет сайтовете, посветени на културата.

28. Брой на туристи, използващи културен туризъм.

28. Брой проекти за консервация, експониране и анимиране на атрактивни значими обекти от културно-историческото наследство в конкретни части на района.

29. Процент на увеличаване на броя на организираните културни прояви.

30. Въведени добри практики свързани с изпълнение на различни проекти и програми.

31. Брой на създадени продукти, популяризиращи местния начин на живот (сувенири, компактдискове, DVD, художествени произведения – книги, филми, творби на изобразителното изкуство, атракционни заведения, музейни експозиции, антикварни колекции).

32. Брой и видове проекти и инициативи за вътрешносекторно и междусекторно партньорство.

33. Брой и видове проекти и инициативи за транснационално и междурегионално сътрудничество.

34. Брой на общините, включени в инициативата Шумен – Европейска столица на културата 2019.

VII. Допълнителна информация:

1. Според вас кои са силните страни на кандидатурата на града и измеренията на неговия успех като „Европейска столица на културата“ и, от друга страна, кои са нейните слаби страни?

Силни страни на кандидатурата:

- богато културно-историческо наследство;
- събития в региона от по-далечното и близко минало с европейски измерения (разпространението на кирилицата през IX-X в. и модернизацията на българското общество през последните 200 години);
- много личности от Шумен и региона с национални и европейски измерения;
- дългогодишни и плодотворни традиции в межкултурния диалог;
- наличие на уникални природни дадености в региона;
- сравнително добър капацитет на Община Шумен за усвояване на структурните фондове;
- Шумен е една от малкото общини в България, която поддържа Общински фонд „Култура”;

- висок интерес от страната и чужбина към международни и национални фестивали, конкурси и културни прояви;
- съществуването на държавни, регионални и общински културни институти за музика, театър, изследване и съхранение на културното наследство и библиотечно дело;
- широка мрежа от читалища /34 само в Община Шумен/, позволяваща ефективни информационни дейности, благоприятстващи достъпа на гражданите до разнообразни културни дейности и продукти;
- съществуването на университети с широк спектър на специалности;
- разнообразни художествени инициативи, благоприятстващи мобилност на артисти, движение на културни ценности и възможност за достъп до изкуството на хора в неравностойно положение.

Слаби страни на кандидатурата:

- по-голям спад в икономиката от средния за страната и липсата на достатъчно финансови ресурси;
- отсъствие на достатъчно възможности за среща на гражданите със съвременни стилове, направления и достижения на европейската култура и изкуство;
- слабости в системата на финансиране на държавните културни институти за сценични изкуства, свързана с отсъствие на стимули за експерименталните търсения и иновациите;
- липса на достатъчно развит и устойчив частен сектор в сферата на културата и творческите индустрии;
- липса на ясно дефинирани стандарти, индикатори и система за наблюдение на културния сектор;
- липса на система, която да поощрява генерирането на нови идеи;
- слабости в популяризирането на културната идентичност на региона;
- недостатъчен културен обмен;
- липса на мащабни инвестиции в културната инфраструктура от последните 20 години;
- липса на модерна и многофункционална зала;
- недоразвита инфраструктура, свързана с предоставяните услуги за туристите;
- слабости в реставрирането на обектите от богатото културно-историческо наследство (Плиска и Велики Преслав);
- неразвит културен пазар и липса на ясно идентифициран набор от специфични културни продукти, които да се маркетират;
- нисък темп на адаптация на културната система към пазарните принципи с оглед на развитието на мениджмънт на културата и формирането на социално значими културни продукти;
- липса на съвременни маркетингови подходи за развитието на публиката;
- липса на достатъчно квалифицирани специалисти в сферата на маркетинг и ПР на културата;
- липса на политика за привличане на млади специалисти в сектора;

- отсъствие на трайно изградена система на партньорство с бизнеса в системата на културата.

2. Градът възнамерява ли да разработва специални културни проекти през следващите години, независимо от резултата от неговата кандидатура за званието „Европейска столица на културата“? Моля да коментирате.

Генерирането на идеи, обмяната на опит с културни оператори от страната и Европа, творческият процес, срещите и новите приятелства ще допринесат за динамиката и успешния ритъм на културните политики в Шумен и региона. Интересът на гражданите към програмата **„Морето на Шумен – море от култура“** е безспорен и за това, независимо от крайния резултат от надпреварата за ЕСК 2019, ще се реализира с конкретни културни прояви и събития, насочени към обогатяване на културната ангажираност на младите хора. Отделни програми и конкретни събития ще бъдат реализирани, чрез проекти към структурните фондове на ЕС. Успешен начин за случване на част от заложените в програмата дейности е „Креативна Европа“. Друга възможност за реализиране на конкретни дейности, с участието на уязвимите групи, малцинствата и доброволчески обединения е финансирането от общинския бюджет, национални оперативни програми, спонсорство и доброволчески акции.

През 2014 и 2015 г. гражданите на Шумен имат възможност да участват в събитията за устойчивост на спечеления през 2011 г. проект „Шумен – живият град“, финансиран от Програма „Регионално развитие“ на Европейския съюз.

3. Моля добавете всякаква допълнителна информация, която считате за необходима по отношение на предмета на Вашата кандидатура.

Предоставената възможност за престижната титла, пред български град и в частност Шумен, е мобилизиране на творчески екипи с участието на българските граждани; възможност за припомняне на историята, на корена, внасяйки съвременен почерк в осмислянето и съхраняването на човешките знаци и памет.



Съпреживяването на други култури и споделянето на творчески достижения чрез артистични продукти е възможност за опознаване и уважение на различията в Европа. Това, което Шумен предлага няма претенции за изчерпване на концепцията ни, динамиката на времето и модерните технологии ще надградят очаквания от нас резултат:

- трайно привличане и създаване на нови работни места за младите хора от Шумен, България и Европа;
- привличане на нови бизнес-партньори от страната и Европа и активизиране на местния бизнес;
- създаване на устойчива, модерна и адекватна на времето културна среда;
- икономически растеж;
- популяризиране и надграждане на културно-историческото наследство в региона;
- устойчив, разпознаваем образ на Шумен в Европа.